naš tednik

LETNIK XXVII — Štev. 4 23. januarja 1975 Cena 2.50 šil.

VSStÖ ugiba izključitev Wagnerja iz socialistične stranke Avstrije

Na ogorčenje je naletela Wagnerjeva izjava, da je bil odličen Hitlerjunge, tudi v vrstah mladinskih organizacij SPÖ. Predvsem Zveza socialističnih študentov Avstrije (VSStÖ) resno ugiba zahtevo po izključitvi Wagnerja iz SPÖ. Vzrok: kršitev elementarnih načel socialdemokracije in zasramovanje žrtev fašizma.

Dr. Apovnik k izjavi šefa SPÖ: „Resne pomisleke o cilju te poti"

Na seji sodelavcev in kandidatov Koroške enotne liste (KEL) je zavzel prvi kandidat KEL dr. Pavel Apovnik tudi stališče do izjav deželnega glavarja Leopolda Wagnerja v dunajski Kronen Zeitung. Wagner je v tem intervjuju dejal dobesedno: „Pri deželnozborskih volitvah nas ne bodo več mogli poraziti z nacionalnimi gesli kot pri občinskih volitvah. V resnici tudi pri nas vodijo Kameradschaftsbund in Heimatdienst ljudje, ki nam stojijo blizu. Mislim tudi, da me tudi v nacionalnih krogih dokaj cenijo. Nisem bil sicer učenec Napole, kljub temu pa odličen Hitlerjunge.

Prvi kandidat KEL je zastopal mnenje, da je predsednik koroške SP Wagner s to izjavo zapustil načela avstrijske socialne demokracije. Nacionalsocialistična ideologija se z načeli socialdemokracije absolutno ne da uskladiti. Končno je dejal dr. Apovnik, da imajo vsi demokratično in napredno misleči Korošci v zvezi z Wagnerjevo izjavo resne pomisleke o cilju „poti v 80-a leta z SPÖ".

Ob robu obiska predsednika

Dve uri pred prihodom najvišjega reprezentanta republike v Železno Kaplo, so delavci cestne uprave še hitro popravljali pokvarjena mesta na asfaltni odeji. Na kraju, kjer včasih pada kamenje na cesto, je neki žandarm zlezel na zid, ki naj varuje cesto pred kamnitimi plazovi, in iskal kamne, ki bi utegnili pasti v naslednjih urah na cesto, morda pred prezidentov avto... Že lepo, da prezidenta pogostijo kot se spodobi. Ali Kapelčani bi bili veseli, če bi cestna uprava tudi tedaj z tako vnemo popravljala cesto, če vozijo po njej samo navadni državljani.

*

Izvajanja Smrtnika so pokazala šele resnično Koroško. Ta prikaz resnične Koroške pa očitno ni imel prostora v konceptu tistih, ki so ta obisk pripravljali in tistih, ki pred resnico raje zapirajo oči. Kako si morejo drugače razlagati dejstvo, da so koroški dnevniki omenili vsako dekletce, ki je podarilo predsedniku šopek, zamolčali pa Smrtnikov nastop?

*

Župan Lubas je prav tako slikal občino in njene probleme v najlepši luči. Tako kot da bi bilo vse rožnato v občini. Kapelčani pa vedo, da se komaj kilometer izven centra začnejo gorska pota, da morajo tudi po dve uri in dalje v šolo, da za nekatere tudi prevoz z avtobusom ni znosna rešitev, predvsem za otroke, ki so prijavljeni k slovenščini. Ti otroci so na ta način cel dan na poti. Tako tudi ni docela res, da je sožitje vzgledno. V četrtem razredu ljudske šole so vpeljali tudi angleščino, ki pa je ne smejo obiskovati otroci, ki so prijavljeni k slovenskemu pouku...

*

V Rebrci so pozdravili Kirchschlägerja z pranemško „Vom Tal bis an die Gletscherwand klingt deutsches Lied im Kärntnerland". Vprašujemo se, kako je moglo priti do tega, saj to pesem navadno slišimo le na heimatdienstovskih proslavah. Če je v protokolu že vnaprej strogo določen vsak korak zveznega prezidenta, so morali organizatorji tega obiska biti v tem primeru sila nemarni, ali pa so se celo strinjali z vsebino te pesmi? Mogoče kot „protiutež", ker se je v Železni Kapli pelo tudi slovensko.

*

Posebno v Bistrici je bil državni predsednik vidno presenečen nad dejstvom, da je veliko delavcev in častnih gostov govorilo v njegovi navzočnosti — ali morda ravno zaradi tega? — slovensko.

*

Opazilo se je, da se je zvezni prezident izogibal pri svojih nagovorih besede „Slovenci" in „slovensko", zato pa tem bolj marljivo uporabljal besede „skupno", „dvojezično", „manjšina", „večina" itd. V Železni Kapli je skušal isto, toda enkrat pa ni mogel drugače: slovenska pesem se ni dala opisati drugače in je slovensko pesem moral tudi označiti kot slovensko pesem.

*

„Skupno moramo iskati skupno rešitev," so bile besede tolažbe iz ust zveznega predsednika slovenskemu občinskemu odboriku Francu Smrtniku. Kdo vse je „skupen"? Mar tudi Heimatdienst?

Dr. Apovnik: gospodarsko pospeševanje izključno le za domača koroška podjetja

Prvi kandidat Koroške enotne liste dr. Pavel Apovnik je v četrtek, 16. januarja, obiskal več domačih podjetij v Podjuni, kjer se je pustil voditi skozi obrate in se seznanil s produkcijskimi metodami, istočasno pa imel priliko za pomenek s sodelavci teh obratov.

Na povabilo Hansa Wuntschka je dr. Pavel Apovnik sprva obiskal velemizarstvo Wuntschek v Pliberku. Po dobrodošlici dr. Apovniku in njegovim spremljevalcem, mestnemu svétniku Štefanu Trampušu, občinskemu odborniku in drugemu kandidatu KEL Ignacu Domeju ter predsedniku Kluba slovenskih občinskih odbornikov dipl. jur. Filipu Waraschu, je šef podjetja Hans Wuntschek razkazoval gostom vse oddelke njegovega podjetja, ki je ravno v zadnjih letih moglo zaznati presenetljiv podvig. Tvrdka Wuntschek, ki je nastala iz zelo skromnih začetkov, danes zaposljuje okoli 30 ljudi in dela tudi večjim celovškim podjetjem vedno hujšo konkurenco. S tem, da producira pohištvo po meri v lastni mizarni, ima veliko prednost pred tistimi podjetji, ki se bavijo le s prodajo serijskih izdelkov. Pri ogledu obrata je dr. Apovnik tudi imel priliko, pogovarjati se z delavci in se zanimal za njihove probleme.

Že ob pozdravu je dr. Pavel Apovnik dejal, da je pri pospeševanju gospodarstva ravno na južnem Koroškem treba posebej gledati na domača podjetja. To se je doslej vse premalo storilo. Poceni krediti naj se odobrijo predvsem tistim, ki jih potrebujejo najbolj, namreč šibkejša domača podjetja, da bodo tako postala povsem konkurenčna. Dr. Apovnik je spomnil na program KEL, kjer je izražena zahteva, da mora zakon o pospeševanju gospodarstva izključno upoštevati le koristi domačih industrijskih in obrtnih podjetij.

Dr. Apovnik si je nato ogledal sosed-

(Dalje na 8. strani)

Dr. Pavel Apovnik pri ogledu podjetja Štefana Trampuša

Slovenski občinski odbornik Smrtnik Kirchschlägerju:

Politični boji naj se ne izvajajo na hrbtu slovenske manjšine!

Kot zadnjo zvezno deželo je avstrijski zvezni prezident dr. Rudolf Kirchschläger v ponedeljek in torek obiskal tudi Koroško. Že od vsega začetka ta obisk ni stal pod srečno zvezdo: na Koroškem vlada od 6. januarja naprej volilni boj. Argument, da se zvezni predsednik hote ali nehote vmešava v volilni boj v prid socialistov, se ne da zbrisati z dlani.

Kirchschlägerjev obisk se je osredotočil predvsem na dvojezično ozemlje. Po ogledu Celovca in nekaterih tamkajšnjih ustanov se je zvezni prezident v spremstvu deželnega glavarja Wagnerja napotil v Železno Kaplo, najjužnejši trg Avstrije. Po pozdravu „blehmuzike" in nemškega zbora mu je tudi slovenski zbor zapel kot dobrodošlico Vrabčevo „Zdravljico". Pri zadnjem obisku Kirchschlägerja — takrat je bil kandidat za predsednika — namreč slovenski zbor ni bil povabljen in je Kirchschläger obljubil, da bo to pri naslednjem obisku nadoknadil. Nato je župan Lubas predstavil zveznemu predsedniku Kirchschlägerju občinske odbornike Železne Kaple. To priliko je izrabil vodja slovenske frakcije v občinskem odboru Franc Smrtnik in, ko je bil predstavljen Kirchschlägerju, naslovil na prezidenta sledeče besede:

„Herr Bundespräsident, ich bin slowenischer Gemeinderat. Helfen Sie, damit die politischen Auseinandersetzungen nicht auf dem Rücken der slowenischen Bevölkerung geführt werden.

Wirken Sie mit Ihrer Autorität darauf ein, daß der Artikel 7 des Staatsvertrages nach 20 Jahren endlich so erfüllt wird, wie es das Wohl der slowenischen Minderheit verlangt."

Nobeden od častnih gostov tega pogumnega koraka slovenskega mandatarja ni pričakoval: prepadeno je gledal Smrtnika deželni glavar, prebledel je župan Lubas, ko se je Smrtnik „drznil" opozoriti najvišjega predstavnika avstrijske republike na nezadovoljivo stanje na južnem Koroškem.

Kirchschläger očitno takega nastopa tudi ni pričakoval in dejal Smrtniku, da bo pač treba, „da vsi skupno iščemo skupno rešitev," in da se bo tudi on trudil za to.

Nato je povzel besedo župan Josef Lubas in predstavil prezidentu Kirchschlägerju občino Železno Kaplo. Dejal je, da ima občina zadovoljivo infrastrukturo in vse potrebne komunalne naprave. Glede sožitja obeh narodnih skupnosti pa je Lubas dejal, da je brez pretiravanja „vzgledno in harmonično".

Sledil je nagovor zveznega predsednika. Ponovil je Lubasovo tezo o vzglednem sožitju in dejal, da ga veseli, da je mogel slišati tudi slovensko pesem.

Po nagovoru je bilo v protokolu še predvidenih 15 minut za stiskanje rok in kratko kramljanje. Precej časa se je zvezni prezident tudi ustavil pri slovenskemu zboru in se pozanimal za njegovo delovanje.

Nato se je kolona zopet odpeljala, sprva na ogled termalnega kopališča in nato v tovarno celuloze v Rebrco. Tam so zveznega prezidenta pozdravili nemški pevci s krepko nemško: „Vom Tal bis an die Gletscherwand klingt deutsches Lied im Kärntnerland".

Zvečer je deželni glavar Wagner dal v čast zveznemu predsedniku v koncertni dvorani sprejem. Na tem sprejemu je Kirchschläger podal tudi posebno izjavo o odnosih s sosedno državo Jugoslavijo. Dejal je, da bi sam rad navezal take stike z jugoslovanskim državnim predsednikom, kot jih je imel njegov predhodnik.

Torek je bil namenjen obisku Šmohorja, tovarne akumulatorjev v Bistrici v Rožu in ogledu elektrarne v Rožeku.

Protokol je bil povsod zelo strog in ni dopuščal sprememb.

Franc Smrtnik tolmači kot slovenski občinski odbornik zveznemu predsedniku želje teptanih koroških Slovencev. Levo od njega občinski odbornik Lado Hajnžič

Zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger posluša slovensko pesem

„Arbeiterzeitung" se distancira od Wagnerja

Wagnerjeva izjava, da je bil odličen Hitlerjunge, je izzvala odpor tudi v vrstah socialistov samih. Celo Arbeiterzeitung, centralni organ socialistične stranke, se je v posebnem članku jasno distanciral od Wagnerja. Hkrati pa ponatisne Arbeiterzeitung (AZ) stališče nosilca Koroške enotne liste, dr. Pavla Apovnika, ki pravi, da tako govorjenje ni v skladu s programom „za SPÖ v 80-a leta". Članek AZ in izvlečke komentarjev drugih časopisov k Wagnerjevem intervjuju v Kronen Zeitung prinašamo na 2. strani.

Gospodarska politika in volilna borba na Koroškem:

Glejmo stvarnosti resno v oči!

Čim bolj se bližamo 2. marcu, dnevu deželnozborskih volitev, tembolj postaja očitno, da igrajo razlikujoče se gospodarske razmere po dolinah v deželi v volivni borbi večjo vlogo kot pri dosedanjih deželnozborskih volitvah. Mednarodni gospodarski razvoj je v zadnjih mesecih sprožil v avstrijskem, posebej pa še v koroškem gospodarstvu posledice, ki postavljajo gospodarsko-socialni del volivnih programov SPÖ in ÖVP na glavo.

V času, ko čedalje več podjetij ne ve, kam z blagom in kam z delavci, je obljuba SPÖ še večje blaginje vseh in vsakogar iluzorična. Kdo more verjeti tovrstnim zahtevam v njenem volivnem programu, ko vidi da sta njegov zaslužek in njegovo delovno mesto v nevarnosti? — Kdo pa spričo tega more verjeti ÖVP, da bo v resnici spravila z Dunaja v Celovec tisto milijardo, ki jo je obljubila za pospeševanje koroškega gospodarstva.

Gospodarsko-socialne obljube, ki sta jih SPÖ in ÖVP v svojih volilnih programih in zahtevah nanizali zadnje poletje, so medtem spričo kritične gospodarske situacije v deželi že splahnele.

V svetu je namreč v letu 1974 prišlo do velikih premikov kapitalne moči. Po ocenah mednarodnih strokovnjakov so se denarne rezerve dežel izvoznic mineralnega olja silno povečale. Medtem ko so konec 1972 znašale 8 milijard dolarjev, so se leta 1973 povečale na 15 milijard, lani pa na 55 milijard dolarjev. S tem so bile za 600 odstotkov višje kot pred dvema letoma. S temi finančnimi rezervami industrijski Zahod v svetu ne more več razpolagati. Z njimi v bistvu razpolagajo dežele izvoznice mineralnega olja in zemeljskega plina, v prvi vrsti pa njihovi vladarji.

In še nekaj. Tudi vzhodnoevropske dežele imajo blokirane zneske industrijskega kapitala Zahoda. Eksportni krediti, ki jih zahodne dežele nudijo, da bi pospešile izvoz v dežele COMECON, so leta 1972 dosegli vrednost 2,4 milijarde dolarjev in se leta 1973 povečali na vrednost 3,6 milijarde dolarjev. Lani se je obseg izvoza zahodnih dežel v dežele COMECON povečal za okroglo 40 odstotkov. Spričo tega računa gospodarska komisija OZN, da so krediti zahodnih dežel v prid socialističnih vzhodnih dežel lani dosegli vrednost 5 milijard dolarjev. Ker so eksportni krediti navadno srednje- in dolgoročni krediti, je precej gotovo, da je v deželah COMECON blokiran zahodni kapital v vrednosti 10 do 12 milijard dolarjev.

Na mednarodnem kapitalnem trgu je v zadnjih dveh letih okroglo 70 do 80 milijard dolarjev menjalo lastnike. S tem zneskom ne razpolaga več kapitalistični zahod, z njim razpolagajo dežele v razvoju in vzhodne socialistične dežele. Oboje pa gotovo ne v prid kapitalističnega zahoda, s tem pa tudi ne v prid Avstrije.

V luči takih premikov je skrb za delovna mesta v Avstriji upravičeno velika. V luči take stvarnosti pogoji za zaposlitev ljudi v prihodnjih letih zdaleka niso več tako rožnati kot so bili v zadnjih 20 letih. Kdaj se bodo izboljšali, je enako odvisno od mednarodnega gospodarskega razvoja kot pa od gospodarske strukture v državi in deželi.

Koroška je gospodarsko gledano izredno labilna dežela. Blaginja prebivalstva je v bistvu odvisna od razvoja turizma ter izvoza lesa in lesnih izdelkov. Na teh področjih pa so se težave lani očividno povečale. Število turistov in njihovih nočitev se je zmanjšalo za 10 odstotkov, cene lesa so padle za 60 odstotkov, cene goveje živine pa za 20 odst. Ob vsem tem se je konec leta izkazalo, da je struktura koroške industrije taka, da skoraj ni v stanju vzdržati mednarodne konkurence, če je ponudba blaga večja od povpraševanja za njim.

Taka je sedanja koroška gospodarsko-socialna stvarnost. Kdor jo slika drugače, ne govori resnice ali pa se je ne upa govoriti. (bl)

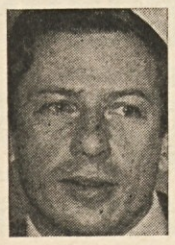

Dr. Pavel Apovnik komentira:

Po občinah dvojezičnega ozemlja zaključujemo prvo serijo krajevnih sestankov. Kljub temu za kandidate KEL ni napočil čas odmora, ampak se s še večjo vnemo angažirajo za nadaljne sestanke, akcije in zborovanja. Vendar pa je zdaj mogoče podati kratko karakterizacijo vzdušja na dvojezičnem ozemlju:

Prav vsi kandidati smo bili presenečeni zaradi soglasnega mnenja rojakov na podeželju, da je v današnji politični situaciji samostojni nastop potreben. Naši rojaki na terenu, ki so vsak dan konfrontirani s politično realnostjo in z na splošno Slovencem nenaklonjenim vzdušjem, so spoznali praktike večinskih strank. Kljub temu, da v mnogih primerih igra strankarska pripadnost in odvisnost posameznikov od nje precejšnjo vlogo, spoznavajo ljudje, kjer se dela konsekventno in kje ne.

Posebno v zadnjih tednih, najpozneje od oficialnega začetka volilnega boja naprej, spoznavajo ljudje, kako večinske stranke kaj hitro pozabljajo na svoja načela, ideje in programe, če brez njih dobijo več glasov kot pa z načelnim delom. Predvsem snubljenje za nemškonacionalne glasove poganja vedno bolj žalostne cvetke. Da se stranke pred skrajno desnimi krogi slačijo prav do zadnjega, ljudje na vrhu strank še ne spoznavajo, vidijo pa to trezno misleči demokrati na celem Koroškem. Da se ob takem ravnanju streznijo predvsem slabotnejši, leži na dlani. Kajti sodeč po ravnanju večinskih strank bodo le-te tudi v prihodnje branile slabšega samo tako dolgo, dokler jim bo to prineslo obresti. Če pa taka „pomoč" utegne privesti do izgube nekaterih glasov ali do zamere pri večjemu in močnejšemu, bodo te večinske stranke kaj hitro odtegnile „pomoč" slabotnemu in se z isto vnemo zavzeli za močnejšega, da bo ta majhni še bolj tepen.

Izkušnje nas učijo, pravi pregovor. In izkušnje kažejo, da se v borbi za naše pravice ne smemo zanesti na močne večinske stranke, ampak da si našo pravico poiščemo v prvi vrsti sami. Istočasno pa pazljivo zasledujmo ravnanje nemško govorečih Koroščev. Pravi demokrati v njihovih vrstah bodo tudi naši zavezniki v naših prizadevanjih.

Velik odmev časopisov na izjavo Wagnerja o ‚Hitlerjunge'

AZ (centralni organ SPÖ):

SLOWENENKRITIK AN WAGNER

KLAGENFURT (AZ). — Heftige Kritik an in der „Kronen-Zeitung" abgedruckten Äußerung des Kärntner Landeshauptmannes Leopold Wagner übte der Spitzenkandidat der „Kärntner Einheitsliste" und stellvertretender Obmann des der SPÖ nahestehenden Zentralverbandes Kärntner Slowenen, Dr. Paul Apovnik. Wagner hatte in dem Interview unter anderem erklärt: „Ich meine, die SPÖ ist genug bestraft in der Minderheitenfrage. Und ich glaube, daß ich auch in nationalen Kreisen eine gewisse Wertschätzung finde. Ich war zwar kein Napola-Schüler, aber immerhin ein hochgradiger Hitlerjunge. Doch es besteht auch kein Zweifel, daß ich heute Sozialdemokrat bin." Mit dieser Erklärung habe Wagner, sagte Apovnik, die Grundsätze der österreichischen Sozialdemokratie verlassen.

Kurier:

KÄRNTENS LANDESHAUPTMANN,

SPÖ-Chef Leopold Wagner, habe mit seiner Äußerung, er werde auch in nationalen Kreisen geschätzt und sei ein hochgradiger Hitler-Junge gewesen, die Grundsätze der Sozialdemokratie verlassen, erklärte der Spitzenkandidat der KEL (Kärntner Einheitsliste), Paul Apovnik.

Volkswille:

WAGNER AUF DEUTSCHNATIONAL

Sp-Landeshauptmann protzt mit HJ-Vergangenheit

Wir werfen niemand seine Vergangenheit vor. Aber hier wird bewußt mit der nazistischen Vergangenheit von der sich Wagner offenbar noch nicht gelöst hat in Konkurrenz zur VP und FP unter deutschnationalen und neofaschistischen Kreisen Propaganda gemacht. Bei dieser Einstellung der für die Verwaltung des Kärntner Bundeslandes verantwortlichen Führungskräfte der SP ist es nicht verwunderlich, daß es zu den jüngsten skandalösen Vorgängen gekommen ist, vom Ortstafelsturm angefangen über die Bespuckung Kreiskys bis zu Sprengstoffattentaten auf ein slowenisches Denkmal.

WAHLSLOGAN „HITLERJUNGE"

In Kärnten ist der Wahlkampf für die Landtagswahl am 2. März angelaufen. Da keine der drei Landtagsparteien etwas Neues zu bieten, alle drei aber manches zu verbergen haben, haben sie ein gemeinsames Wahlkampfthema gefunden: die Slowenen. Es geht ein Wettkampf darum, welche der drei am wenigsten slowenenfreundlich sei. Erschreckend ist, daß die SP mit Spitzenkandidaten Landeshauptmann Wagner

(Dalje na 8. strani)

Sila in manjšinske šole

Na svojem zborovanju dne 16. 1. 1975 je svobodnjaški poslanec direktor Erich Sila (ime pisano z enim l po učiteljskem priročniku 1974, stran 394) spet enkrat zahteval vzpostavitev dvojezičnih razredov na centralnih šolah.

K tej stari, že dostikrat izrečeni zamisli in želji gospodov Sila in dr. Einspielerja sem na kulturnih dneh 1974 v svojem predavanju zavzel sledeče stališče:

„Če g. dež. poslanec Sila in g. dir. dr. Einspieler zahtevata, da morajo biti prijavljeni učenci poslani v neke posebne cntralne manjšinske razrede in šole, ločeni od sedanjih, ki so tudi prijavljeni učenci na splošnih ljudskih in glavnih šolah, potem naj poskrbita najprej za to, da bo možna vzpostavitev pravnih manjšinskih obveznih šol povsod tam, kjer jih manjšina želi (tudi ob prijavi enega samega otroka, kakor to vedno zatrjujejo ter domačo in mednarodno javnost v nasprotju z dejanskim stanjem zavajajo nemški nacionalistični krogi), toda ne v smislu kombinirane enorazrednice, marveč z vsemi posledicami ločenega vodstva itd. Manjšinske zadeve se nikakor ne morejo reševati po splošno veljavnih določilih, kot jih izražajo glede števila učencev paragraf 14 manjšinskega šolskega zakona za Koroško in paragrafa 10 in 15 koroškega šolskega zakona. Ta dva tukaj imenovana zakona s svojimi določili nista primerna za dejansko enakopraven položaj manjšine, kaj šele njenega pospeševanja. Nisem pa noben prerok, če rečem, da bi ob realizaciji ločenih manjšinskih obveznih šol tam, kjer jih manjšina želi, neki ljudje iz znanih krogov trdili in zagnali vik, da te šole niso pod nadzorstvom oblasti, kot se je to ne vem že kolikokrat postavljalo za slovensko gimnazijo, ki jo, brez da bi pristojna oblast do sedaj kaj ukrenila, smejo v vsej javnosti diskriminirati kot „veliki strup".

Torej, gospod poslanec direktor Sila: Dajte spremeniti zgoraj navedena, manjšini nenaklonjena določila tako, da je v okviru šolskega okoliša, ki se krije z navadnim šolskim okolišem dotične šole, možna vzpostavitev samostojnih razredov in šol že s tremi učenci v smislu določil paragrafa 12 lit. a, b in c manjšinskega šolskega zakona, da je izključen seveda vsak oddelčni pouk. Sem mnenja, da bi se manjšina takih določil tudi posluževala, čeprav slej ko prej stojim na stališču, da je skupna dvojezična vzgoja vseh učencev, kot jo je načrtala nova pot leta 1945, najboljša za obe strani, ker edino to zagotavlja medsebojno spoznavanje, razumevanje in spoštovanje, s tem pa mirno in enakopravno sožitje.

R. VOUK

Moskva:

Poročilo sovjetskega dnevnika ‚Pravda'

Pred kratkim je glasilo KP Sovjetske zveze, „Pravda", znova omenjala koroške Slovence v svojem poročilu o govoru jugoslovanskega zunanjega ministra Miniča. V tem poročilu navaja osrednje sovjetsko glasilo odločnost jugoslovanske vlade v zadevi popolnega uresničenja pravic slovenske narodne skupnosti v Avstriji.

V nadaljnem moskovski dnevnik še z zadovoljstvom ugotavlja, da imata Jugoslavija in Sovjetska zveza prijateljske stike, da Jugoslavija sodeluje z vzhodnoevropskim svetom za gospodarsko vzajemnost (SEV) in da odigrava pozitivno vlogo v mednarodnem življenju.

Poleg tega omenja moskovski dnevnik tudi konferenco o miru in varnosti v Evropi, ki se vrši v Ženevi. Program te konference zagotavlja evropskim manjšinam svobodo in pravico do razvoja. Članka izraža upanje, da bo konferenca kmalu uspešno končana.

„Kronen Zeitung" o nosilcu KEL dr. Pavlu Apovniku

Znani novinar Georg Nowotny je v svoji kolumni „Anders gesehen" v dunajski Kronen Zeitung v treh nadaljevanjih opisal volilni boj za deželnozborske volitve na Koroškem. Po eno kolumno je posvetil deželnemu glavarju Wagnerju ter nosilcu KEL dr. Apovniku, v tretji pa je obravnaval ostale stranke. O prvem delu smo že poročali v prejšnji številki, danes pa prinašamo najbistvenejše dele kolumne o dr. Apovniku.

Ein schüchtern wirkender, kleiner, ruhig argumentierender Mann mit leichtem Akzent: Dr. Pavel Apovnik, Oberregierungsrat der Kärntner Landesregierung, will als Spitzenkandidat erstmals seit 1945 einer slowenischen Liste in den Landtag verhelfen. Die Gründung der Koroška Enotna Lista, der Kärntner Einheitsliste, die mit wenigen zweisprachigen Plakaten um Stimmung wirbt, ist das Kind der Entfremdung zwischen den traditionellen Kärntner Großparteien und der slowenischen Minderheit. Während der Volksrat der Kärntner Slowenen früher die Volkspartei unterstützte und der Zentralverband der slowenischen Organisationen der SPÖ nahesteht, gibt es seit dem Dreiparteienbeschluß für eine Minderheitenzählung, die von den Slowenen abgelehnt wird, einen Gesinnungswandel.

Dr. Apovnik, selbst stellvertretender Obmann des Zentralverbandes, schildert im Büro des Klubs slowenischer Gemeinderäte, inmitten von Werbematerial, Apovnik-Farbpostkarten und Stößen von Erlagscheinen, die neue Situation: „Der Zentralverband unterstützt unsere Liste nicht, und wer für die Einheitsliste kandidiert, wie ich, schließt sich automatisch aus der SPÖ aus." Zum Motiv, dieses Risiko einzugehen: „Nicht ich habe meine Anschauung geändert, aber die SPÖ hat ihr Verhalten gegenüber den Slowenen radikal geändert."

Anders sieht der zweite Zentralverbandvize, SPÖ-Landtagsabgeordneter und Bürgermeister der slowenischen Gemeinde Ludmannsdorf, Hanzi Ogris, die Lage: „Für meine Haltung zur SPÖ ist nicht nur die nationale Frage wichtig", sagt er vorsichtig formulierend, „mir paßt sicher das eine oder andere in der SPÖ nicht. Dennoch trete ich im Wahlkampf für diese Partei ein."

Ogris ist typisch für jene immer größere Gruppe von Kärntner Slowenen, die sich der Realität angepaßt haben. An seinem Gasthaus in Ludmannsdorf im Rosental hat er sowohl die deutsche wie die slowenische Aufschrift entfernt, um weder bei der Minderheit noch bei nationalen Deutsch-Kärntnern anzuecken. Die junge slowenische Intelligenz hingegen, die heute wieder mehr darum bemüht ist, nationalbewußt aufzutreten, verachtet diese Pragmatiker und ist stolz darauf, auch in der Öffentlichkeit möglichst viel slowenisch zu sprechen.

Die Chancen der Einheitsliste, in den Landtag einzuziehen, werden unterschiedlich beurteilt. Ogris ist pessimistisch, Dr. Apovnik hält „die Aussichten für günstig". Die Slowenenliste benötigt rund 7500 Stimmen, um in den Landtag zu kommen. Aber um die Unterstützung der Minderheit bemühen sich auch die Kommunisten, und vor allem linke Slowenengruppen tendieren zur KPÖ. Professor Janko Messner etwa, Professor am slowenischen Gymnasium, ist Beispiel für diese Zerrissenheit. Er wird zwar seine Bekannten durch Werbebriefe zur Wahl der Einheitsliste animieren, sich selbst aber für die KPÖ entscheiden, bei der sein Sohn Mirko an zweiter Stelle kandidiert.

Apovnik sieht in der Minderheitenpolitik der KPÖ keine Untrschiede zu dem seiner Liste und bezeichnet den eigenen Kurs als „gemäßigt". Das bestätigt auch Landeshauptmann Wagner, wie überhaupt Apovnik den Ruf eines redlichen Mannes besitzt. In der aktuellen Situation kommt aber weder für die KPÖ noch die Einheitsliste eine Distanzierung von den heftigen Attacken der Jugoslawen gegen Österreich in Frage. „Das Engagement und die Hilfe Jugoslawiens sind uns willkommen", sagt Apovnik, „schließlich hat Jugoslawien als Mitunterzeichner des Staatsvertrages das Recht, seine Erfüllung zu urgieren."

Dr. Anderluh je postal predsednik deželnega sodišča:

„Člen 7" na sodiščih ni izpolnjen

Koroško deželno sodišče ima novega predsednika v osebi dr. Gerharda Anderluha. Novega predsednika je deželno sodišče dobilo skoraj istočasno z veljavnostjo novega kazenskega zakonika. Tako se bo predvsem on bavil s težavami, ki bodo vsaj v prvem času, dokler se ne bodo tako odvetniki, državni tožilci kot tudi sodniki navadili nanj; v tem času seveda bo več razsodb, ki bodo služile kot model nadaljnim razsodbam v podrobnih primerih.

Soočati pa se bo moral novi predsednik deželnega sodišča tudi s teorijo in prakso zveznega zakona z dne 19. marca 1959 o sodnih jezikih na Koroškem (Kärntner Gerichtssprachengesetz). Kot znano, predvideva ta zakon — mišljen je kot izvedbeni zakon k členu 7 avstrijske državne pogodbe — tudi slovenščino kot sodni jezik dodatno k nemščini, če kdo to želi. Toda že paragraf 1 tega zakona zožuje njegovo veljavo na območja treh sodnih okrajev: Borovlje, Železna Kapla in Pliberk. Da prebivajo Slovenci tudi v sodnih okrajih Šmohor, Beljak, Rožek, Celovec, Velikovec in Dobrla vas, ki pa po tem sodnem zakonu nimajo pravice do uporabe materinščine na sodniji, je le ena od številnih pomanjkljivosti tega zakona že na papirju. Prav tako paragraf 1 zahteva za dokončno določitev območja celo ugotavljanje manjšine (!).

Kljub temu je minister za pravosodje dr. Christian Broda v pismu obema osrednjima organizacijama koroških Slovencev z dne 25. julija 1972 menil, da zakon o sodnem jeziku ustreza določilom odst. 3 člena 7 avstrijske državne pogodbe.

O nepopolnosti tega zakona je prepričan tudi znani strokovnjak za manjšinska vprašanja dr. Theodor Veiter, ki pravi, da je ta zakon nepopoln že zaradi tega, ker velja samo za Koroško in bi po tej logiki bila državna pogodba za gradiščanske Hrvate neposredno izvedljiva („self executing"), to je, da ne bi bil potreben za uveljavitev pravic na področju sodnega jezika še poseben zakon.

Že teorija sama ni razveseljiva. Kako izgleda praksa?

Paradni primer, kako je s sodnim jezikom v praksi, je pokazal in še vedno kaže, primer Smrtnik. Smrtnik je bil obtožen zaradi žaljenja časti. Ker je doma v Kortah, torej v območju sodnega okraja Železna Kapla, se je hotel pri obravnavi na okrajnem sodišču Železna Kapla poslužiti svoje zakrite pravice in zahteval obravnavo v slovenščini. Toda prva obravnava se sploh ni mogla vršiti, ker sodišče ni bilo zmožno obravnave tudi v slovenščini. Morali so jo preložiti. Za drugi termin je Smrtnik dobil pozivnico le v nemščini. Zaradi tega se obravnave ni udeležil in jo je sodnik dr. Stotter moral preložiti. Šele pri tretjem terminu se je mogla obravnava vršiti po predpisih. Kot tolmača je sodišče „organiziralo" odvetnika iz Leibnitza na Štajerskem, ki pa je prevajal izvajanja Smrtnikovega odvetnika dr. J. Tischlerja le kot vsebinski povzetek, tako da moremo o regularnem postopku le težko govoriti.

Celotna zadeva pa še davno ni končana, kajti stroške za tolmača sicer „velikodušno" plača država, toda zamudo in povečano delo odvetnika mora plačati klient sam. Čeprav je pravosodni minister ustanovil poseben pododbor pri Kontaktnem komiteju, zadeva še zdavnaj ni razčiščena, ker se je pač tam govorilo le o nabavi nekaterih knjig za sodnike in ne o načelni problematiki tega zakona. Tako da danes moremo reči: Kdor si hoče privoščiti „luksus", da se poslužuje svoje zakonite pravice uporabe materinega jezika, mora zato plačati — sam.

Na okrajnem sodišču Borovlje je lansko leto bil obtožen učitelj Jožko Wrolich, zaradi poškodbe tuje lastnine. Wrolich je prav tako dobil pozivnico le v nemščini in se zaradi tega obravnave ni udeležil. Sodnik je bil tudi tokrat dr. Stotter, a je v tem primeru pustil veljati dvojno mero: V nasprotju s primerom Smrtnik obravnave ni preložil in Jožka Wrolicha obsodil na denarno kazen v odsotnosti. Ta korak je utemeljil s trditvijo, da mora Wrolich kot javni nastavljenec obvladati nemščino in zato tudi spoznati smisel in vsebino pozivnice. Ne glede na to, da odstavek 3 člena 7 državne pogodbe in zakon o sodnem jeziku nimata za namen, da se pomaga takim ljudem, ki pač nemščine ne obvladajo, ampak naj služi uveljavitvi slovenščine kot dodatnega uradnega jezika, je deželno sodišče v prizivni obravnavi (na deželnem sodišču je dopuščena le nemščina kot uradni jezik). Wrolicha oprostilo. Z oprostitvijo samo pa tudi primer Wrolich še ni rešen.

V že omenjenem pododboru Kontaktnega komiteja za vprašanje sodnega jezika doslej ni bilo zaznati konkretnega napredka. Ko so zastopniki koroških Slovencev sporočili, da sistirajo delo v Kontaktnem komiteju, je minister dr. Broda hitel povedat, da je je bil že na poti v Celovec, kjer naj bi se na licu mesta pogovarjali o problematiki sodnega jezika.

Da pa rešitev tega vprašanja ni le izključno zadeva komitejev komisij in pododborov, leži na dlani. Prav tako novo imenovani predsednik koroškega deželnega sodišča dr. Gergard Anderluh ne bo mogel mimo tega vprašanja.

Ocena „nt"

Premalo sodobne zgodovine

Walter Wachs: KAMPFGRUPPE STEIERMARK, Monographie zur Zeitgeschichte, Europa Verlag Wien 1968, 64 strani, broš. 17.— šil.

Prvega novembra 1943 so objavile tri zavezniške velesile — Velika Britanija, Sovjetska zveza in Združene države Amerike — v Moskvi deklaracijo, v kateri so poudarile, da „mora biti Avstrija, ki je kot prva svobodna država postala žrtev hitlerjevske agresije, rešena izpod nemške vlade." Velesile niso priznale „Anschluß-a", pač pa so odločno izjavile, „da nosi Avstrija za svojo udeležbo v 2. svetovni vojni na strani Velenemčije odgovornost, katere se ne more otresti" in „da se bo brez dvoma upoštevat pri dokončni ureditvi doprinos Avstrije k svoji rešitvi izpod velenemškega jarma."

Na podlagi te tako imenovane moskovske deklaracije se je združila vigredi leta 1944 v Moskvi skupina nekdanjih Schutzbündlerjev in njenih znancev in sorodnikov, ki so morali po bojih februarja 1934 (proti Dollfußu) zapustiti svojo domovino Avstrijo in emigrirati v Sovjetsko zvezo. Večina se je borila že v letih od 1936 do 1939 v „mednarodnih brigadah" španske republikanske vojske proti četam Franca, Hitlerja in Mussolinija. Nekateri so prispeli takoj po bojih v Španiji v Sovjetsko zvezo, ostali so preživeli nekaj let v kacetih v Franciji in Severni Afriki in se podali šele v začetku leta 1944 v Sovjetsko zvezo. Med zadnjimi je bil tudi pisec pričujoče knjižice Walter Wachs.

Skupina, kateri so se pridružili medtem še nekateri Italijani, Španci in Rusi, je skočila v bližini Črnomlja v Sloveniji s padali iz letal, ki so jo pripeljala na osvobojeno ozemlje.

V tem času (vigredi 1944) je nemška vojska utrpela že težke poraze: na vzhodu je gnala sovjetska armada nemške čete in ostanke italijanskih, madžarskih in romunskih enot pred seboj proti zapadu; v Romuniji so odstavili vlado Antonesca in napovedali nekdanjim zaveznikom boj; Finska je izstopila iz boja proti SZ, v Bolgariji se je

(Dalje na 4. strani)

Predstavljamo kandidate KEL:

Marjan EINSPIELER je tretji kandidat na Koroški enotni listi. Kot že slika sama kaže, je še zelo mlad (rodil se je 8. 9. 1946). Po poklicu je kmet; samostojno gospodari od leta 1971 naprej. Leto pozneje si je poiskal življenjsko družico Nežko, ki je doma v Moščenici. Sinova Jernejček, poldrugo leto star in Marjan, štiri mesece, dopolnjujeta družino.

Kmetija pri Sramsičniku, tako se

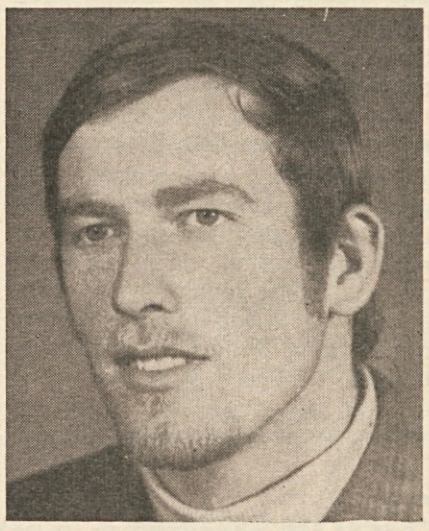

pravi hiši Marjana Einspielerja po domače, ima okoli 45 hektarjev. Petindvajset repov v hlevu prinaša glavni dohodek iz mleka ter mesa.

Marjan Einspieler je član upravnega odbora bilčovske zadruge, član požarne brambe ter sodeluje pri prosvetnem društvu „Bilka" kot marljiv pevec.

MIHA ANTONIČ kandidira na 4. mestu KEL. Rojen 2. 8. 1933, izučil se je za trgovca in je od leta 1956 naprej samostojen. Po očetu in materi je podedoval majhno kmečko gostilno, še isto leto je otvoril trgovino z mešanim blagom. Od leta 1957 — takrat se je tudi oženil — naprej se ukvarja s turizmom: začel je s štirimi posteljami; danes jih ima 130.

V svojem hotelu pa oskrbuje še nadaljnih 150 ljudi, ki pa v kooperaciji s kmeti okolice, kjer imajo postelje in domačini na ta način tudi pridejo do dodatnega zaslužka. Z ženo Katico ima dva otroka:

16-letno hčerko Katico in 14-letnega Miheja.

Tudi odgovornih funkcij opravlja Miha Antonič dovolj: Od leta 1971 naprej je predsednik nadzornega odbora Zveze slovenskih zadrug, član upravnega odbora ZSO je od leta 1963 naprej. Od zadnjih občinskih volitev naprej je član občinskega predstojništva v Št. Jakobu, v Klubu slovenskih občinskih odbornikov pa je 1. podpredsednik. Odgovorno funkcijo ima tudi v trgovski zbornici, kjer jo zastopa v dveh sekcijah: za živila in za trgovino.

Dr. Tone Zorn:

„Tudi stranke ne verjamejo ljudskim štetjem"

(1. nadaljevanje)

Gotovo da izjavi generalnega tajnika OZN in južnotirolskega predsednika izhajata iz skrbi za razvoj narodnostnih (in seveda tudi drugih) manjšin. In če se sedaj vprašamo, odkod že petnajstletna zahteva po „ugotavljanju" Slovencev, se bomo ustavili ob ljudskem štetju leta 1939, ko so nacisti kot prvi izvedli ugotavljanje nenemškega življa. Kakšne so bile posledice takratnega „ugotavljanja" za slovensko koroško skupnost, pa tudi za narodno skupnost, iz katere je izšel sedanji avstrijski kancler Bruno Kreisky, so še vedno žive in človeštvo jih najbrž ne bo nikoli pozabilo. Gotovo je bila posledica nadrobnejšega poznavanja južnokoroške narodnostne sestave dejstvo, da nacisti očitno niso verovali jezikovnim podatkom dotedanjih popisov o večinskem nemškem značaju južnokoroškega prostora. Za dokaz naj nam služi zgodovina za osmi razred gimnazij in drugih srednjih šol Waltherja Gehla iz leta 1940 (Breslau 1940). V učbeniku, namenjenemu učiteljem zgodovine, najdemo več zemljevidov, ki dajejo Slovencem večji del nekdanjega plebiscitnega prostora in to z izjemo nemškega jezika, ki kolikor lahko presodimo, sega preko Celovca do Drave. In še en dokaz. V arhivu inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani je ohranjen zemljevid, ki ga je po kapitulaciji Italije pripravil krog Martina Wutteja. Gre za jezikovno karto, najbrž pripravljeno za potrebe vojske. Na njej je južnokoroški prostor večinsko sicer označen za jezikovno mešano ozemlje, vendar tudi s predeli s čisto slovenskim prebivalstvom. Karta pa ima še eno zanimivost, saj je na njej Gorenjska v celoti vključena v Koroško in to brez kakršnekoli označbe. Imena slovenskih krajev na Gorenjskem so na karti seveda izključno nemška.[8]

II

Za izhodišče sedanjih zahtev po „ugotavljanju" Slovencev služita danes nemškim nacionalcem oba manjšinska zakona, ki ju je sprejel dunajski parlament 19. marca 1959. leta. Gre za koroški šolski zakon in za zakon o upoštevanju slovenščine pred sodišči, ob katerih je parlament sprejel sklep s pozivom vladi, da naj najpozneje do 30. junija 1960 predloži parlamentu načrt zakona o splošnem ugotavljanju manjšine. Na tem bodočem zakonu tudi temeljita oba marca 1959 sprejeta zakona.[9] Sodni zakon v tej zvezi določa: „V katerih krajih se bodo ustanovile ljudske in glavne šole, ki prihajajo posebej v poštev za slovensko manjšino, bo določeno na osnovi podatkov, ki jih bo dalo uradno ugotavljanje manjšine". Zakon o uporabi slovenščine kot uradnega jezika na sodiščih pa pravi: „Sodišča, pri katerih je slovenski jezik dopuščen na Koroškem na osnovi državne pogodbe od 15. maja 1955 BGBl. Nr. 152 o obnovitvi neodvisne in demokratične Avstrije, bodo določena na osnovi splošnega ugotavljanja manjšine, katero naj predpiše zvezni zakon". V sklepu parlamenta je še rečeno, da bodo rezultati ugotavljanja manjšine tvorili predlog za teritorialno izvajanje zakona o uporabi slovenščine v uradih na Koroškem.

Omenili smo že, da državna pogodba ne določa posebnega „ugotavljanja" ali „ugotovitve" slovenske manjšine. Tudi ne določa kakega posebnega minimalnega odstotka slovenskega življa v določeni administrativni enoti za priznanje obstoja slovenskega prebivalstva, kot bi danes radi uzakonili. Vzrok za to je bilo dejstvo, da je bilo sestavljalcem avstrijske državne pogodbe dobro znano področje, na katerem živi slovensko prebivalstvo samo, ali pa skupaj z življem nemškega jezika. Še več, namen zaščitnih manjšinskih določil avstrijske državne pogodbe je bil trajna zaščita slovenskega prebivalstva na tem prostoru. Morebitna klavzula o minimalnem odstotku pa je neupravičena tudi zaradi zagotovitve ohranitve etničnega značaja prebivalstva, saj bi bila sicer zaščita vedno le pogojna in načeloma netrajna. Klavzula o minimalnem odstotku s katero nastopajo zagovorniki „ugotavljanja" manjšine bi tudi pomenila vzpodbudo asimilatorskim silam in kažipot za postopno izrivanje manjšine. V tem duhu je treba tudi pretresati avstrijsko manjšinsko prakso po letu 1955, ki se izključno opira na personalno načelo ter ne upošteva manjšine kot naravne družbene skupnosti, avtohtone na svojem področju. Pri tem tudi izdvaja posameznika iz narodne skupnosti, kateri po naravi pripada. Značilno pa je, da je v južnotirolskem vprašanju Avstrija v nasprotju z lastno manjšinsko prakso poudarjala potrebo po kolektivni zaščiti tamkajšnje manjšine kot celote. Sicer pa tudi člen 7 avstrijske državne pogodbe govori o manjšini kot objektivno dani, kvalificirani etnični skupini prebivalstva s stalnim področjem naseljenosti.[10]

Prav to pa skušajo ovreči zagovorniki „ugotavljanja" slovenske manjšine, poleg tega pa to dokazuje celotno dogajanje, ki je vodilo do dogovora treh večinskih političnih strank o „ugotavljanju" koroških Slovencev. Iz predzgodovine tega sklepa imamo na razpolago nekatere dokumente, iz katerih je mogoče izluščiti nekatera načela, ki se kot rdeča nit vijejo skozi dosedanjo manjšinsko zakonodajo. To sta zlasti prvotni vladni načrt za manjšinsko šolstvo na Koroškem z dne 11. septembra 1957 (tako imenovani Drimmlov načrt) in na načrt koroške deželne vlade za ugotavljanje slovenske manjšine, o katerem je razpravljalo s kompetenčnega vidika avstrijsko ustavno sodišče dne 19. marca 1958.

---

[8] Inštitut za narodnostna vprašanja, zbirka zemljevidov, II/2, zemljevid št. 6.

[9] Analiza zahteve po ugotavljanju Slovencev povzemamo po razpravi dr. Janka Pleterskega Manjšinska zakonodaja na Koroškem po drugi svetovni vojni, Razprave in gradivo Inštituta za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 1960, štev. 2, str. 32—35.

[10] Janko Pleterski, cit. d, str. 34.

(Dalje prihodnjič)

Pismo bralca:

„KÄRNTNER ÖVP TAKTLOS!“

In der VZ vom 9. 1. 1975 richtet der ÖVP-Spitzenkandidat LH-Stellvertreter Bacher einen Apell an die Kärntner Slowenen, sich zu einem „ungeteilten Kärnten“ und zu einem »freien Österreich« zu bekennen. Durch diesen Apell soll vermutlich der Eindruck erweckt werden, daß durch die Slowenen die Einheit des Landes und Freiheit Österreichs gefährdet erscheint. Denn was heißt apellieren? Man apelliert an jemanden, das nicht zu tun was er vorhat. Ein Apell setzt automatisch voraus, daß Dinge im Gang sind, die unterbleiben müssen. Die ÖVP spricht also einem Teil der Kärntner Bevölkerung, was ihr Bekenntnis zum ungeteilten Kärnten und zur Freiheit Österreichs angeht, ganz offen das Mißtrauen aus. Ein arges Stück und gelinde gesagt eine grobe Taktlosigkeit gegenüber der slowenischen Volksgruppe. Die Kärntner Slowenen sind Österreicher, wie wir alle und bereits seit vielen Jahrhunderten in diesem Land beheimatet. Die Aufforderung Bachers rückt sie aber in ein schlechtes Licht und nährt zugleich die immer wieder absichtlich ausgesprengten Verdächtigungen, Beschuldigungen und Unterstellungen jener Kreise, von denen man bestimmt nicht behaupten kann, daß sie damit eine echte Entspannung und Annäherung erreichen wollen! Dient die ÖVP also mit solchen Apellen dem Land Kärnten? Ich glaube nein!

Herbert Guttenbrunner, Köttmannsdorf - Kotmara vas

Srečanje lovcev v Tinjah

V Domu v Tinjah smo se zopet znašli lovci iz Roža in Podjune. Bilo nas je kar lepo število in smo se prav po lovskem zabavali. Po pozdravu rektorja doma, g. Kopeiniga, nas je z prvim predavanjem „Jezik narave“ seznanil z resnim delom programa g. prof. Božič, kateremu smo sledili z vso pozornostjo. V drugem predavanju „Zdrava divjad — zdrav okoliš“ nam je razlagal g. dr. Dumpelnik različne bolezni, katerim so naše divjadi izpostavljene in kako je treba opazovati, predvsem obnašanje bolne živali. Tako je treba tudi v tem oziru več pozornosti, ako hočemo imeti v naših revirjih zdravo žival. Pozornost tega predavanja je pokazala diskusija.

Nadalje smo videli tudi dva zanimiva filma o naši divjadi, predvsem nam je ugajal tisti del o obnašanju divjega petelina. Pomen njegovega petja na drevesu in na tleh, kateri privabi kure v njegovo bližino. Po njegovem klepanju na visoki veji sledi njegovo petje in šopirjenje na tleh, katero se stopnjuje in doseže vrhunec, ko se s spuščenimi perutmi in razpetim repom vozi okoli in po klepanju sledi glavni udarec (tok), to je bilo nekaj lovskega užitka.

Na koncu naših referatov je stopil v dvorano naš že težko pričakovani nadlovec z njegovim „leibjagrom“ iz Dvora, katerega so lovci s ploskanjem pozdravili. Seveda tudi ni manjkalo pripovedk iz njegovih zanimivih lovskih pohodov.

Pogrešali smo našega nadlovca iz Sel, ne vemo, kaj se je zgodilo, da ga ni bilo in upamo, da se bo prihodnjič oglasil. Tudi dobra lovska večerja nam je ugajala, za katero se tem potom še enkrat zahvaljujemo osebju kuhinje in pa tudi g. rektorju za njegov trud. Po večerji smo se še dalj časa prav „fletno“ zabavali in tako je le prehitro minil ta naš nepozabni popoldan v upanju, da se zopet v tem okolišu enkrat srečamo. J. O.

Dejstva in trditve

Svobodnjaške „Kärntner Nachrichten“ z dne 18. maja lanskega leta so prinesle jalovo trditev, da je Ana, rojena Liaunigg (dva gg sta nekoč pomenila k), svojčas gospodinjska pomočnica pri svojem stricu proštu Liauniggu v Dobrli vasi, izvirala iz „einem vollkommen deutschen Haus aus dem Rosental.“

Rož je velik, nebo pa visoko. Trditev o popolnem nemštvu Ane Laiunigg ne drži. Ravno tako brez podlage je trditev, da je bil prošt Janez Liaunigg zadnji nemški prošt in duhovnik v Dobrli vasi. Ni nobenega dvoma, da je bil slovenskega porekla.

Prošt Janez Liaunigg se je rodil dne 30. 3. 1804 na Mali gori, danes Sodraževa pri Ilovniku (štev. 2) v fari Bilčovs, umrl pa je kot dobrolski prošt leta 1880. Tudi njegova nečakinja Ana je bila rojena pri Ilovniku. Potomci Ilovnikove rodbine v Sodraževi so prebivali na Ilovnikovem domu do leta 1930, ko je prišla hiša zaradi zadolžitve vsled gospodarske krize v druge roke. Domačijo je kupil Thomas Ploner iz Ziljske doline. Zaradi podpiranja partizanov med drugo svetovno vojno so nacisti zavlekli Plonerja v taborišče Dachau, kjer je leta 1945 umrl. Na Ilovnikovem gospodari Plonerjev sin Georg.

Tisti, ki se tako radi sklicujejo na svoj „vollkommen deutscher Abstammung“, naj raje ne zavijajo dejstev in naj se ne sramujejo deleža svojih slovenskih prednikov.

Novosti iz Globasnice

Lani je odpotovalo 11 naših faranov v večno domovino. Med prvimi se je poslovila od svoje družine po dela in truda polnem življenju 68-letna Marija Hutter, pd. stara Gregorička v Globasnici. Njej pa so sledili komaj 31-letna Matilda Rischner v Podjuni, 60-letni Albert Gorenschek, pd. Glavič v Mali vasi, 70-letni Rihkov Anej v Podjuni, 44-letni Franc Kowatsch, 57-letna Marija Miheu v Globasnici ter 81-letni Mihael Fister, pd. Ravjak v Slovenjah. Nnadno se je smrt oglasila pri 72-letni Pavli Lasnig, nekdanji Vaznici v Slovenjah. Vaznikova kmetija je po obsegu največja v občini, se pravi je bila — s smrtjo starih pa se spreminja v lovišče divjadi.

V žvabeškem župnišču je umrla 84-letna Kučeva mati Marija Wutte iz Male vasi. Bila je mati dvanajsterim otrokom, nam vzgojila sinaduhovnika in tri hčerke-redovnice. Tudi trafikanta Haricha, Pvahutnikovega Franceja ni več med živimi. V zadnji vojni je izgubil obe nogi, ostal pa je kljub temu dobre volje, dokler ga ni težka, muke polna bolezen priklenila na posteljo, kateri je podlegel.

Decembra meseca pa smo se poslovili od 88-letnega Pušnikovega očeta Luka Jenšac. Življenje mu je bilo en sam delaven dan. Domači župnik g. Franc Posch je rajnega očeta v poslovilnem govoru ob odprtem grobu postavil kot dobrega kristjana in značajnega Slovenca nam vsem za zgled.

Odšli so in za vedno utihnili, le njih grobovi nam nenehno nemo govorijo: „Kjer ste zdaj vi, smo bili nekdaj tudi mi, a kjer smo sedaj mi, boste nekdaj tudi vi.“

Naj našim rajnim sveti večna luč!

ŠMARJETA V ROŽU:

Smrt dobrega očeta

Na dan svetega večera smo položili k zadnjemu počitku Janeza Korenjaka, pd. Hutlnovega očeta z Dobrove.

Dopolnil je lepo starost, točno 91 let. Majhen in skromen je domek pri Hutlnu na Dobrovi. Zemlja je gramozna in skopa, trdo je bilo treba delati. Bil pa je tudi spreten sodar („pintar“) in izdeloval „mevtre“, škafe, žehtarje, kot je pač bila pintarija domača obrt v Kočuhi in okolici.

Janez Korenjak pa ni bil korenjak le po imenu, ampak tudi po značaju. Vedno je ostal zaveden Slovenec in s svojo pokojno ženo vzgajal svoje otroke v verne in zavedne člane narodne skupnosti. Najstarejši se je priženil na Jančičevo domačijo v Treblje, kjer vzorno gospodari z ženo Kristino in poleg tega opravlja funkcijo poslovodje šmarješke hranilnice. Drugi sin gospodari doma, hčerka pa je bila vzorna redovnica sr. Petronila pri slovenskih šolskih sestrah, a že s 43 leti umrla za rakovo boleznijo.

Dolgo je pomagal doma; ko so se začele najavljati težave devetih križev, je šel k sinu Hanziju k Jančiču, kjer mu je Kristina kot spretna bolniška sestra stregla in pomagala premagati težave, ki jih prinese s seboj starost.

Velika množica se je poslovila od njega in ga spremljala na zadnji poti na šmarješko pokopališče. Sv. mašo je bral pater Jakob, ki se je spomnil tretjerednika. Kot dolgoletnemu cerkvenemu ključarju se je rajnemu zahvalil domači župnik Janez Lampichler. Cerkveni pevci so prepevali ubrane žalostinke.

Premalo sodobne zgodovine

(Nadaljevanje s 3. strani)

vzdignilo ljudstvo; Angleži in Amerikanci so odprli na francoski atlantski obali konec junija drugo bojno črto in se izkrcali v južni Franciji; v Italiji so začeli pritiskati Amerikanci in Angleži proti severu — njihova vojska se je naglo bližala avstrijski meji.

V Nemčiji se je ponesrečil 20. julija atentat na Führerja; ta je s pomočjo svojih pristašev podvzel vse, da bi zadušil vsa nasprotstva proti svoji osebi in vladi. Aretacije in smrtne kazni so bile na dnevnem redu, propagandna „mašinerija“ Goebbelsa za zboljšanje borbenosti je tekla s polno paro.

V tem političnem vzdušju se je torej pripravljala v Sloveniji skupina avstrijskih patriotov na svoje delo, ki so ga nameravali osredotočiti na Koroško in Štajersko, kjer so upali na sodelovanje slovenskih partizanov in na njih pomoč v nevernosti.

W. Wachs piše v svoji knjižici, kako so se po napornih pohodih po zaslugi slovenskega prebivalstva, ki je „delilo“ z njimi „svoja skromna živila“, znašli brez izgube ob Dravi in jo prebredli v bližini Rude. Odtod so jo mahnili proti Svinji planini, kjer so začeli s svojim delom, ki je bilo zaradi ostre Goebbelsove propagande, češ da so partizani banditi, razbojniki, potepuhi, tatovi in morilci, začetkoma zelo naporno in polno razočaranj. Razočarani so bili predvsem zaradi pomanjkanja podpore s strani prebivalcev tega kraja. Po mnogih spopadih z nemško vojaščino se je skrčila skupina na 20 oseb, ki so v zadnjih dneh druge svetovne vojne le dosegli svoj cilj s tem, da so zbudili duh odpora proti nacizmu in pripravljenost mnogih Avstrijcev za osvoboditev svoje domovine. V prvih dneh maja 1945 je osvobodila Kampfgruppe Steiermark Schwanberg in Deutschlandsberg.

Pričujoča knjižica v duhu avstrijskega patriota nam ob robu prikaže tudi pomen in važnost slovenske partizanske borbe za nastanek povojne Avstrije, ker priča o dejstvu, da so zavezniške sile že leta 1943 povezale nove meje Avstrije z njenim odporniškim gibanjem, ki pa je bilo v veliki večini v slovenskih rokah. Na to odporniško gibanje so se sklicevali pri pogajanjih za avstrijsko državno pogodbo zastopniki Avstrije in so morali po mojem že zaradi tega dejstva pristati na člen 7.

Ni čuda torej, da v popolni dokumentaciji „Kärnten — eine Information“ zamanj iščeš v vrsti mednarodnih in avstrijskih pogodb in deklaracij navedeno moskovsko deklaracijo. F. K., Dunaj

MESTNO GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETEK, 24. januarja, ob 10. uri: RAZTRGANEC (Der Zerrissene); burka Johanna Nestroya. Zaključena predstava za gledališko mladino in **ob 19.30:** TRAVIATA, opera v štirih dejanjih Giuseppa Verdija. — **SOBOTA, 25. januarja, ob 19.30:** TRAVIATA. **NEDELJA, 25. januarja, ob 20. uri:** DUTCHMAN, DIE SCHWARZE WITWE (Črna vdova), Le Rol Jones/Carlo Terron. — Predstava bo na Malem odru v Mestnem domu (Stadthaus). — **TOREK, 28. januarja, ob 19.30:** GOSPOD TOPAZE (Monsieur Topaze), komedija Marcela Pagnola. — **TOREK, 28. januarja, ob 20. uri:** DUTCHMAN; ČRNA VDOVA. Mali oder v Mestnem domu. — **SREDA, 29. januarja, ob 19.30:** DIJAK PROSJAK (Der Bettelstudent), opereta Karla Millöckerja.

PREŠERNOVA PROSLAVA

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza
Kraj: Modra dvorana Doma glasbe v Celovcu
Čas: 7. februar, ob 20. uri

MATURITETNO SREČANJE

Prireditelj: 8a razred maturantov 1970
Kraj: Gostišče Juena v Čepičah pri Globasnici
Čas: 8. svečana, ob 18. uri

2. PLES SAK

Kraj: Globasnica, gostilna Šoštar
Čas: 8. februar, ob 20. uri

OTROŠKI DAN

Prireditelj: Katoliška mladina
Kraj: Farna dvorana v Št. Jakobu v Rožu
Čas: 19. marec
Rok prijav za sodelujoče skupine: 10. februar pri KM

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

PRIREDITVE

GIMNAZIJSKI PLES

Prireditelj: Maturanti slovenske gimnazije
Igrajo: Rožanski fantje in skupina iz Slovenije
Kraj: Kolpingova dvorana v Celovcu
Čas: 24. januarja, ob 19.30

3. DRUŽABNI PLES

Prireditelj: SPD Edinost v Pliberku
Igrajo: Bellamies — Katarinški fantje
Kraj: Gostilna Schwarzl v Pliberku
Čas: 25. januarja, ob 19.30

„GRČE“ (Igra pliberška farna mladina)

Prireditelj: Farna mladina Železna Kapla
Kraj: Farna dvorana v Žel. Kapli
Čas: Nedelja, 26. jan., ob 11.30

„DEKLE ANČKA“

igra F. S. Finžgarja
igra Farna mladina iz Dobrle vasi
Prireditelj: SKD Globasnica
Kraj: Globasnica, gostilna Šoštar
Čas: 26. januar, ob 14.30

„KOVAČEV ŠTUDENT“ „VASOVALCI“

spevoigri, nastopata društvi „Trta“ in „Danica“
Prireja: SPD „Danica“
Kraj: Št. Primož, gostilna pri Voglu
Čas: 26. januar, ob 19. uri

SREČANJE IN STROKOVNI TEČAJ ZA ČEBELARJE

Prireditelj: Dom prosvete v Tinjah
Predavajo: Janko Oitzl, Kristo Srienc in Tomaž Holmar
Kraj: Dom v Tinjah
Čas: 27. januarja, ob 9. uri

„CVETJE V JESENI“ — film

Prireditelj: KPD v Šmihelu
Kraj: Farna dvorana v Šmihelu
Čas: 31. januar, ob 19.30

DON BOSKOVA PROSLAVA

Nastopa: Študentska veroučna skupina Rakovnik-Ljubljana
Prireditelj: Mohorjev dijaški dom — Marijanišče
Kraj: Marijanišče — Celovec
Čas: 31. januarja, ob 20. uri

PEVSKI KONCERT GRAŠKIH ŠTUDENTOV

Prireditelj: SPD Borovlje
Kraj: Gostilna Cingelc na Trati
Čas: Nedelja, 2. febr., ob 14.00

BEGUNKA — igra

Prireditelj: SPD Bilka v Bilčovsu
Kraj: Bilčovs pri Miklavžu
Čas: Nedelja, 2. febr., ob 14.30 in 20. uri
Nastopa društvena igralska skupina.

3. PLES „DANICE“

Igrajo: Fantje iz Podjune
Kraj: Št. Primož, gostilna pri Voglu
Čas: 2. februar, ob 19. uri

„TRENUTNA NARODNO-POLITIČNA SITUACIJA NA KOROŠKEM“

diskusijski večer
govori dr. Franci Zwitter
Prireditelj: SPD Radiše
Kraj: Farna dvorana Radiše
Čas: 6. februar, ob 19.30
Po diskusiji:
film „Cvetje v jeseni“

Lev Detela:

Dve nemški knjigi o sv. Cirilu in Metodu

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA KOROŠKIH SLOVENCEV

Dr. Metod Turnšek, slovenski pisatelj na Koroškem, je v nemščini izdal dve obširni knjigi. Ena ima naslov „Licht und Wort — Konstantin und Methodios", druga pa: „Zwei Sterne am hohen Himmel". Knjigi sta nemški prevod slovenskega Turnškovega dela „Zvezdi našega neba — Žitje blagovestnikov Konstantina in Metoda med Slovani", ki ga je leta 1966 objavila Slomškova založba v Celovcu.

Turnškovo delo „Licht und Wort" (Luč in beseda) je dramski scenarij v 21 nastopih. Ni toliko drama, temveč nekakšen dramski scenarij za fiktivni film. V delu nastopa 81 najrazličnejših oseb in še različne cesarske in knežje vojske. Po drugi strani kaže Turnškov dramski splet o Cirilu in Metodu mnoge oratorične poteze in precejšnjo deklamativnost. Kot dialog z množičnimi nastopi spominja na nekatere tovrstne poskuse ruskega prenovitelja gledališča Meyerholda, ki je deloval takoj po ruski revoluciji.

V tem „dramskem scenariju" je Turnšek naslikal odhod sv. bratov Cirila in Metoda na Moravsko, njuno delovanje med Moravani in Slovenci, njuno smrt in usodo njunih učencev. Seveda moramo spet poudariti, da drame ni mogoče uprizoriti na običajnem odru. To je fiktiven spev, ki je preje namenjen mogočnemu barvnemu filmu, kjer ima glavno vlogo mogočna množica v raznih barvah in uniformah.

Delo je Turnšek napisal v verzih, ki so v slovenščini tekoči in dokaj zgovorni enajsterci.

Slovenskemu dramskemu originalu je Turnšek dodal še daljšo razpravo o solunskih bratih pod naslovom **„Žitje blagovestnikov Konstantina in Metoda"**. Istočasno je objavil razpravo kardinala Hermenegilda Pellegrinettija **„Ciril in Metod sta oznanjala Kristusa"**.

Ta Turnškov svoječasni znanstveni dodatek k dramski objavi sporočila o obeh bratih, ki sta Slovanom ustvarila temelje za versko bogoslužje in s tem tudi duhovno življenje v domačih jezikih, je izšel sedaj v obširni nemški izdaji v dveh posebnih knjigah.

Nemško izdajo obširne Turnškove dramske obravnave o obeh bratih je oskrbela Slomškova založba v Mariboru. Tekst je v nemščino prevedel Bernhard Strauss. Dramski tekst, ki obsega 170 strani velikega formata, dopolnjuje oris delovanja svetih bratov pri Slovanih ter še razgovor z avtorjem, ki ga je imel koroški slovenski pisatelj Valentin Polanšek na Obirskem v decembru 1973.

Izdajo krase številne ilustracije. Predvsem so zanimive slike akademskega slikarja Slavka Pengova, ki je ustvaril tudi vinjete pod posameznimi dramskimi prizori. Dramo je Turnšek posvetil zadnjemu vladarju slovenske panonske države **knezu Koclju,** ki so ga bavarski sovražniki zaradi podpore, ki jo je nudil panonskemu nadškofu Metodu, 874. leta vrgli s prestola. Zato je tembolj zanimivo opazovati Pengovove stilizirane upodobitve slovenskih vladarjev, predvsem kneza Koclja na gradu **Blatenski kastel** (Moosburg), a tudi njegovega očeta kneza Pribine. Zanimive pa so prav tako Pengovove ilustracije težkega in velikega življenja svetih bratov Cirila in Metoda.

Turnškova drama, ki je blizu klasični idealistični nemški dramatiki, na primer Schillerjevim zgodovinskim dramam, je v današnjem času sicer nekak anahronizem. Kljub temu pa nemški izdaji Turnškovega dela ne moremo odrekati določenega pomena, ker zna približati davni čas pokristjanjevanja Slovencev na učinkovit način tudi **nemškemu** bralcu.

Znano je, da so nemški cerkveni krogi zahtevali zase Panonijo in Moravsko. Leta 870 so na sinodi v Regensburgu obsodili nadškofa Metoda in ga spravili v ječo v Ellwangenu. Pozneje je Metod pri papežu dosegel določeno obnovitev svojih pravic. Papež si je želel samostojno panonsko nadškofijo, ki bi bila **neodvisna od državne cerkve** v frankovski državi. Vendar je škof Wiching, ki je imel sedež v Nitri, postal velik Metodov sovražnik. Čeprav se samostojna in neodvisna slovanska nadškofija ni vzdržala, pa je učenje Cirila in Metoda padlo na plodna tla. Kot piše Staricovki v „Teološkem in cerkvenem leksikonu", ki je izšel leta 1961 pri založbi Herder v Freiburgu, sta **Ciril in Metod ustanovitelja cerkveno-slovanskega knjižnega jezika, vzgojitelja in cerkvena kneza.**

V drugi Turnškovi nemški knjigi **„Dve zvezdi na visokem nebu",** ki jo je prevedel univ. prof. dr. Franz Weber in jo je izdal leta 1974 škofijski ordinariat v Mariboru, nam Turnšek na znanstven način podaja biografski prerez življenja obeh sv. bratov. Poleg tega je v knjigi objavljenih še več zanimivih dodatkov. Franz Zierlein iz Ellwangena imenuje proces proti Metodu, ki so ga uprizorili štirje bavarski škofje skupaj s kraljem Ludvikom Nemškim, salzburškim nadškofom Adalvinom in brižinskim škofom Annom, ki je sodni postopek vodil, posebno **tragičen dogodek** v vzhodno-zahodnih odnosih v Evropi, ki je popolnoma nasprotoval papeževim željam. Pozneje je papež ostro obsodil škofa Anna iz Brižinja (Freisinga) kot osnovnega pobudnika procesa proti nadškofu Metodu. Prav tako je papež odločno obsodil tudi škofa Ermenricha iz Passaua kot sodnijskega eksekutorja in poznejšega Metodovega ječarja. Mileje je papež obsodil salzburškega nadškofa Adalwina, ki se je na procesu mirneje obnašal. Druga dva bavarska škofa, regensburški škof in škof iz Säbena sta se na procesu pasivno zadržala.

Posebno zanimiva je razprava univ. prof. dr. Franza Mayerja o procesu proti Metodu, ki jo je prebral na III. kongresu slovanske zgodovine in filologije, ki je bil v Salzburgu in Regensburgu med 1. in 7. julijem 1970. Knjiga vsebuje obširen seznam virov in bibliografske literature.

V knjigi so objavljene številne ilustracije. Med drugim so zanimive risbe akademskega slikarja Slavka Pengova, akad. kiparja Goršeta, akad. slikarja St. Kregarja, ki prikazujejo scene iz življenja slovenskih vladarjev knezov Pribine, Koclja iz Panonije in koroških slovenskih knezov Boruta, Gorazda, Hotimira in Valtunka, zlasti pa prizore iz življenja svetih bratov Cirila in Metoda.

Razpis V. Zamejskega festivala narodno zabavne glasbe

S. K. P. D. „Franc B. Sedej" in ANSAMBEL „LOJZETA HLEDETA"

RAZPISUJETA

V. Zamejski festival narodno zabavne glasbe v Števerjanu, dne 7. in 8. junija 1975. Zanje veljajo pogoji:

člen št. 1: Za festival se lahko prijavijo vsi slovenski narodno zabavni ansambli iz domovine in zamejstva;

člen št. 2: Organizator si prevzame stroške za kosilo, večerjo in prenočišče;

člen št. 3: Komisija je razdeljena takole: a) ocenjevalna komisija glasbe, b) ocenjevalna komisija besedil.

Komisija, ki jo bodo sestavljali strokovnjaki in predstavniki občinstva, bo podelila naslednje nagrade: L. 150.000 za najboljšo melodijo; L. 100.000 za najboljšo izvedbo; L. 50.000 za najboljšo pevsko skupino ali pa najboljšega solista; L. 50.000 za najboljše besedilo; L. 100.000 dar revije „STOP" iz Ljubljane, ki jo bo podelilo občinstvo; nagrada revije „ANTENA" iz Ljubljane, ter pokale, ki jih bodo dale na razpolago razne ustanove in organizacije;

člen št. 4: Skladbe, ki jih bodo izvajali ansambli, morajo biti izvirne in prvič izvedene na Festivalu v Števerjanu;

člen št. 5: Prijave se sprejemajo najkasneje do **15. MARCA 1975,** na naslov: S.K.P.D. „F. B. SEDEJ" — ANS. „L. HLEDE", Trg Svobode, št. 6, 34070 Števerjan — S. Floriano (Gorizia — Italy), ter morejo biti navedeni naslednji podatki: a) točen naslov in naziv ansambla; b) ime, priimek, kraj rojstva, datum rojstva, ter sedanje bivališče vodje ansambla; c) ime, priimek, kraj rojstva, datum rojstva ter sedanje bivališče vsakega člana posebej;

člen št. 6: Ansambli morajo poslati do navedenega datuma: a) gradivo dveh skladb v dveh izvodih, s katerim bodo nastopili na festivalu v Števerjanu; b) besedilo; c) kratko zgodovino ansambla;

člen št. 7: Vsi ansambli **so dolžni sporočiti vsako spremembo v ansamblu,** ter eventualne spremembe bivališča;

člen št. 8: Organizator bo dal na razpolago ozvočenje;

člen št. 9: Dopusti se morebitno snemanje Radia Trst A.

Tudi televizijske oddaje v slovenskem jeziku

Italijanska radiotelevizijska ustanova bo torej le poskrbela za uvedbo televizijskih oddaj v slovenskem jeziku, ki bodo namenjene slovenski narodnostni skupnosti na področju dežele Furlanije-Julijske krajine. Slovenci takšne oddaje zahtevajo že vrsto let; prva se je zanje zavzela v parlamentu leta 1966 poslanka **Marija Bernetič,** kateri je tri leta pozneje sledil poslanec Albin Škerk. Škerkov predlog je nazadnje le prodrl. V bistvu gre za popravek k 19. členu odloka o reformi radiotelevizijske ustanove. Ta člen ni prvotno predvideval televizijskih oddaj v slovenščini, sedaj pa nalaga črka C tega člena vodstvu RAI — **TV dolžnost, da uresniči „radijske in televizijske oddaje v nemščini za pokrajino Bozen, v francoščini za Dolino Aoste ter v slovenščino za deželo Furlanijo-Julijsko krajino".** Predlog o popravku, ki ga je posredoval poslanec Škerk, je podpisalo še deset poslancev, ki pripadajo socialistični, socialno-demokratski, krščansko-demokratski, republikanski, komunistični in liberalni stranki, kot tudi južnotirolski ljudski stranki ter levičarski struji francoske narodnostne manjšine v Dolini Aoste. Predlog sta na skupnem sestanku odobrili parlamentarni komisiji za notranje zadeve oziroma za prevoze in telekomunikacije, obrazložil pa ga je poslanec Škerk.

Ta je tudi zahteval ustanovitev posebne komisije za nadzorstvo nad slovenskimi televizijskimi oddajami, v kateri naj bodo predstavniki slovenske narodnostne skupnosti, vendar kaže, da omenjeni parlamentarni komisiji te zahteve nista sprejeli. Poslanec Škerk je o odobrenem predlogu za ustanovitev slovenskih televizijskih oddaj v Furlaniji-Julijski krajini naglasil, da „pomeni le delček tega, kar Slovenci zahtevajo v zvezi z ustavnimi normami in izvajanjem mednarodnih sporazumov".

ŽENSKI KOTIČEK:

Za ženo in dom

DEPRESIJE SO ZELO POGOSTE

Človek često reče: Tako sem depremiran! Otroci sicer te besede ne poznajo, vendar so včasih tudi depremirani (potrti). Potrti otroci nimajo prijateljev, se ne pustijo pobožati, se redko smejijo, so vedno pridni in molčeči. Take otroke učitelji postavljajo za zgled, čeprav niso vzorni, pač pa učiteljem olajšujejo delo. V življenju so bolj ogroženi od ‚glasnih' otrok; preveč so se ‚prilagodili', kar pomeni, da si ne upajo razviti lastne osebnosti. Ti otroci predvsem potrebujejo ljubezni, pohvale in poguma, vedeti morajo, da svojim bližnjim nekaj pomenijo.

Vznemirljivo je, da vsak deseti človek zboli psihično, in tudi depresija (potrtost) je psihična bolezen.

Vzrok depresije je dostikrat tesnobnost ali tesnobni občutek.

Prihodnjič boste v ženskem kotičku lahko brale: Od kod tesnobnost in kako se je lahko znebimo?

SADJE:

VREDNOST SADNIH SOKOV

Sadni sokovi imajo zaradi svoje hranilne sestave in lahke prebavljivosti v prehrani zdravega človeka in bolnika posebno vrednost. Hranilna sestava sadnih sokov je pri različnih vrstah in sortah sadja različna. Odvisna je tudi od stopnje zrelosti, klimatskih razmer, od skladiščenja in tehnološke predelave. Prehrambeno vrednost sadnih sokov določajo:

- količina vode
- količina lahko prebavljivega sladkorja
- količina rudninskih snovi in vitaminov
- sadne kisline

PREBAVLJIVOST SADNIH SOKOV

Sadni sok, ki je tekoče živilo, v primerjavi z drugimi živili zelo hitro zapusti želodec.

Sladkor iz sadnih sokov prebavimo hitro; to je zelo dragoceno. Kmalu po zaužitju soka jih vsrka kri in jih vključi v presnovo, pri čemer ni važno, ali smo sok zaužili pred obrokom, med njim ali po njem. Lastnost, da organizem tako hitro po zaužitju že porabi sladkor iz sadnega soka, je dobrodošla, zlasti takrat, ko je treba hitro vrniti potrošeno energijo, kot pri športu ter težkem fizičnem in duševnem delu.

Sadni sokovi imajo pomembno vlogo pri obrokih, sestavljenih iz težko prebavljivih jedi. Prebavljanje in vsrkavanje hranilnih snovi poteka pri takih jedeh počasi. Sok, ki smo ga zaužili, pa začnemo prebavljati takoj in organizem takoj vsrka njegove hranilne snovi.

Pri presnovi so prav tako pomembne sadne kisline. Zato imajo tudi pri vplivanju sadni sokovi aperitivno vrednost na povečano izločanje želodčnih sokov. Ta lastnost je dobrodošla, če želodčni sokovi prešibko izločujejo, ali pa pri kroničnem gastritisu.

KOLIKO SADNEGA SOKA NAJ BI UŽIVALI IN KDAJ

Čez dan naj bi zaužili 1—2 dl sadnega soka pri vsakem obroku. Poleg tega je sadni sok lahko tudi sestavni del malice.

NASVETI:

● **Magnetne table za pritrjevanje beležk se sicer dobe, a so drage.** Izdatek zanje si lahko prihranimo, če kupimo v železnini železno ploščo, jo osmirkamo in potem prevlečemo s samolepilno folijo. V železnini kupimo potem še magnetne zaskočnike, ki jih ponujajo za zapiranje omarnih vrat.

■ **Ostanki pralnega praška pomagajo varčevati:**

V velikih nosilnih embalažnih kartonih za pralni prašek (kartoni za 3 in 4,5 kilograma) je več praška, kot si mislite. Če odstranite vrhnjo plast lepenke in potem razstavite karton iz valovitega papirja, se boste začudili, koliko pralnega praška bo prišlo na dan: često ga bo dovolj za eno pranje.

■ **Lepilni trak polepša preproge:**

Jeza z resami na preprogah, ki so se preveč obrabile, je odveč. S krepastim lepilnim trakom si hitro pomagamo: rese temeljito počešemo nazaj in jih na hrbtni strani preproge z lepilnim trakom prilepimo. Tako bo imela preproga spet dober rob.

DOBRA IN ZDRAVA PIJAČA — TUDI ZA OTROKE

Mošt, voda in strd (med): za otroke dodamo več vode, za odrasle pa vsake od teh treh po polovico.

Dobra pijača je tudi kis iz mošta, ki mu dolijemo malo vode in dodamo strdi. Če to redno pijemo, dobi telo toliko kalcija, kolikor ga potrebuje. (Pomanjkanje kalcija namreč tudi povzroča duševno potrtost — depresijo).

„GOSPODA GLEMBAJEVI" NA DUNAJU

Pred kratkim je dunajski Volkstheater uprizoril Krleževo dramo „Gospoda Glembajevi" v režiji Vaclava Hudečka. Dunajski dramski kritiki v svojih listih hvalijo Krleževo delo. Tako piše kritik v listu „Die Presse" o Glembajevih kot o še zmerom očarujoči drami o propadu zagrebške predvojne družbe ter pripominja, da je nerazumljivo, da je od prve nemške izvedbe Glembajevih v Gradcu do njihove premiere na Dunaju moralo miniti devet let. „Wiener Zeitung" pravi v svoji oceni, da je Krleževa igra pravo „delo", ki je režirano z efekti in eksplozivnostjo. „Salzburger Nachrichten" pa piše, da je Krleževa drama „panorama močnih emocij in silnih fragmentov".

SLOVENSKA LIRIKA IN PROZA V PRAŠKEM ČASOPISU

Praški časopis „Nové knihy", ki ga izdajajo češke in slovaške založbe, je priobčil na uvodnem mestu članek o **Kosovelovi poeziji** v češkem prevodu; tu našega pesnika posebej primerja z njegovim češkim, prav tako zgodaj umrlim sodobnim **Wolkerjem,** primerjava, ki je še bolj izpopolnjena v spremnih sestavkih obeh prevajalcev dr. Závade in dr. Berkopca.

Iz tega lista tudi izvemo, da je pravkar izšel češki prevod prvega dela romana Toneta Svetine „Ukana" (v češčini „Lest"). Prevod, ki ga je pripravil sedanji najaktivnejši češki prevajalec iz slovenščine dr. František Benhart, je prirejen za češko občinstvo v nekoliko skrajšanem obsegu.

KULTURNI STIKI Z ATENAMI IN CIPROM

Novohelenist prof. Marijan Tavčar, doma v Škofji Loki, stalno vzdržuje kulturne stike z atenskimi in ciprskimi Grki. Njegovi prevodi iz slovenske poezije v novogrščino, med njimi izbor pesmi Maričke Žnidaršičeve, vzbujajo ondotno pozornost. Tako je atenski kipar Zizis Aferim priobčil kot vzgleden primer v svoji pravkar izšli knjigi Tavčarjev prevod njene pesmi „Kadar se zgodi", v novi številki atenskega časopisa „Prosfigi Kós Kozmos" pa je Žnidaršičeva zastopana s pesmijo „Sanje v zeleni sobi".

PRI SEVERNIH SLOVANIH: Franc Kropivnik

Skozi Avstrijo na Slovaško

(1. nadaljevanje)

Avto je zabrnel. Srečno pot vsem nam je zaklical g. rektor Kopeinig in že smo bili zunaj Celovca. Iz jutranje megle vstaja pred nami veličastna podoba cerkve Gospe Svete. Pozdravljena v jutranji zori! Pred 1200 leti sta sv. brata Ciril in Metod na svojem potovanju skozi naše kraje nesla s seboj k papežu Hadrijanu II. svoje knjige v slovanskem jeziku, katere je papež posvetil in pravno priznal, kot bogoslužne knjige na besno jezo Nemcev. Tukaj pri Gospe Sveti sta tudi maševala. Sedaj pa prav tu stoluje duhovnik, ki si celo drzne v svojih spisih osporavati sv. bratoma Cirilu in Metodu svetništvo. Svetovali bi mu, naj se obrne na regensburškega škofa, in se pusti od njega poučiti, če hoče biti zgodovinar.

Še en trenutek, pa že zdrvimo mimo, ob cesti stoječega zgodovinskega knežjega prestola: „Kos naše slavne zgodovine naših prednikov". Gledam, poslušam, ali se ne oglaša pri Gospe Sveti že petelin . . . ?

KNEŽJI KAMEN

Polje, lepo polje Gosposvetsko,
koroške dežele ti cvet!
Kaj pomeni kamen stari v tebi?
Svedok iz neznanih nam let . . .

Kmalu smo v Leobnu. Od Mürzzuschlaga čez Semmering je res zanimiva vožnja. Od Gloggnitza dalje pa smo že na ravnini izven gorovja. Naš šofer Šandor usmerja svoj avtobus vedno bolj na desno; kot bi se bal, da se bo na Dunaju izgubil. V kolikor vem, je leva stran od Dunaja, ob Donavi navzgor, zelo slikovita in bogata ter zelo rodovitna. Desna, v smer Schwechata, pa popolnoma obratna. Zaradi nižine je v davnih časih Donava prinašala pesek-gramoz v nižje ležeče kraje, zato je tukaj zemlja zelo revna. Zaradi tega je v teh krajih veliko industrije. Vsa okolica je ogromno industrijsko področje. Tu je tudi znano dunajsko letališče kakor tudi čistilnica nafte ÖMV. Vedno bolj se bližamo nizkemu gorovju, ob desni strani Donave. Močno se je senca že nagnila čez poldan, ko dospemo do avstrijske meje, le nekaj km od Bratislave.

Malo smo bili v skrbeh, kako nas bodo sprejeli Čehi oziroma Slovaki. Pripravimo potne liste. V avto stopi lepo obrit uradnik z zeleno uniformo in tremi zvezdami na ramah. Po pozdravu, govorimo lepo slovensko in že je mož vedel, od kod smo. Po pregledu potnih listov, trajalo je res malo dalje, kot npr. v Italiji ali Jugoslaviji, prinese isti uradnik potne liste nazaj, gre po vozu, pokliče vsakega posebej, pogleda na sliko in človeka, ter ga vrne. Nakar prideta dva carinika. Šofer odpre prtljažna vrata, carinika pogledata noter, ne da bi se kaj dotaknila. Ko je vse nared, vsi radostno in veslo mahamo v pozdrav. Pa le nimajo rogov, tile Slovaki.

Nedaleč od meje nas je že čakala zastopnica češkega putnika (Reisebüro), ki je za nas vse oskrbela, kar je bilo treba: za hrano, prenočevanje, denar itd. Šli smo čez velik most preko Donave in že smo bili v Bratislavi. Poslušamo govorico, ko izstopimo iz avta, če je bilo to češko, je bilo manj razumljivo, če pa slovaško, je pa zelo podobno hrvatskemu jeziku. Pripomniti moram, da se Slovaki ne nazivajo Slovaki, ampak „Slovenci".

Prav tu se živo spominjam mojega znanca in tudi daleč znanega Tomaža Prosekarja, pd. Razaja na Plešivcu pri Kotmari vasi, ki mi je osebno pripovedoval tole zgodbo:

(Dalje prihodnjič)

Moj dom

Dom moj bil je borna koča —
vendar moja duša vroča
v njen objem nazaj hiti.

Tam je bila miza, klopca,
tja nas je peljala lopca
vse k družini mlade dni.

Okenca so bila mala.
Ah, so taka še ostala —
v njih se nagelč še smeji?

Očka, mamka, ded so djali,
naj otroci bi ostali
rodu zvesti žive dni.

Daleč plove barka moja — — —
Duša, misel pa je tvoja
domačija — sred' ravni.

M. H.

Če radi ugibate?

Kje leži Verona?
Kaj je lovor?
Kaj je jastog?
Kdo so bili Barbizionci?

● **VERONA je mesto v severni Italiji, ki šteje okrog 300.000 prebivalcev. Ima lepe stavbe iz antike (amfiteater!) iz srednjega veka. Ima strateško pomemben položaj na dostopu v Alpe — proti Tirolski in prelazu Brennerja. Verona je znana po svojih krasnih poletnih opernih uprizoritvah.**

● **LOVOR je trajno zelena rastlina, visok grmič ali tudi nizko drevo, ki ga lahko tudi vrtnarsko oblikujemo. Ima podolgovato usnjato in dišeče listje. Lovor raste na vzhodu, okoli Sredozemskega morja in na Jadranu. Listje sušijo in uporabljajo za začimbo, v medicini in parfumeriji.**

V starih časih je bilo lovorjevo drevo sveto. Pri Rimljanih in starih Grkih je veljalo za znamenje časti, zmage in slave (lovorjev venec).

● **JASTOG je velik morski rak (zraste v dolžino do pol metra), ki ima pet parov nog in velike klešče na prvem paru. Živi v Jadranskem morju, pogostejši pa je v severnih morjih.**

Jastog ima okusno meso, ki je draga specialiteta.

● **BARBIZONCI so bili francoski slikarji iz sredine prejšnjega stoletja, ki so se nastanili v Barbizonu pri Fontainebleauju ali pa so tja hodili delat. Tako so lahko neovirano opazovali življenje na vasi in preučevali naravo. Njihove težnje pomenijo uvod v slikarski realizem in impresionizem. Glavni zastopniki: Th. Rousseau, Daubigny, Diaz in Troyon.**

Mladim bralcem:

Kako naj berem?

Si se že kdaj srečal s knjigo, ki se ti je kljub temu, da ne opisuje resničnosti, vtisnila v spomin, ti vzbudila čudovite predstave, razburila tvoja čustva na tako poseben način, da bi hotel ta občutja še in še obnavljati, da bi te predstave ohranjal še in še žive, se vračal k njim in jih užival? Skratka s knjigo, ki je nenadoma napolnila vsak hip tvojega vsakdanjega življenja z nečim novim in lepim, tako da ti je postala vsakdanjost nenadoma lepša in znosnejša, ker si nosil v sebi ta čudovit svet knjige?

Poskusi, kako zadovoljen boš, ko se boš spoznal s svojim vrstnikom Tomom Sawyerjem iz knjige Marka Twaina: „Dogodivščine Toma Sawyerja"! Saj to sem jaz, boš ugotovil: tudi jaz imam polne žepe zakladov, ki bi jih rad zamenjaval za večje in vrednejše zaklade, tudi meni je v šoli, kljub temu, da mi bo vse koristilo, česar se bom tam naučil, velikokrat strašno dolgčas, strašno mi je šola odveč, posebno takrat, ko kopni sneg in slutim pod še rjavo travo zvončke in trobentice . . . tudi jaz sem strašansko odsoten, kadar mi odrasli kaj naročajo, tudi jaz se v nedeljski obleki počutim sila neprijetno — skratka Tom Sawyer je prav takšen deček, kakršen sem jaz in še zelo zabaven povrhu, kakšna sreča! Takoj se laže sprijaznim z vsemi težavami, zdaj, ko vem, da imam prijatelja Toma Sawyerja. Ali pa Tonček! Tako popoln deček, kakršen je Tonček v **Köstnerjevi** povesti „Pikica in Tonček", bi bil rad. Tudi jaz bi se izkazal, kadar bi mama zbolela, tudi jaz bi rad pokazal, da so moja potepanja tudi za odrasle lahko silno koristna. In težave, ki peklijo Drejčka v zgodbi **Vida Pečjaka** „Drejček in trije Marsovčki" peklijo velikokrat tudi mene. Tudi jaz sem pogostokrat sam, smejejo se mi, če povem, kaj mislim o tistem, kar piše v časopisih, in trije Marsovčki so ravno pravšno mero nenavadni, skratka prijatelji, kakršnih si želim: pametni so, pa se kljub temu znajo imenitno igrati in razumejo, da si žele tudi otroci pogovarjati resno o resnih rečeh. Seveda to še ne pomeni, da ne bi smeli uganjati kdaj tudi kake pusto-lovščine. Želim si, da bi tudi jaz imel ob sebi tako ljubeče in požrtvovalno bitje, kakršna je mala Gerda v **Andersenovi pravljici** „Snežna kraljica" in za lastovko v pravljici „Palčica" bi dal življenje! Hudo bi mi bilo, če bi morala Palčica ostati pri mrkem krtu in ne bi nikoli videla svoje sončne domovine. Pravzaprav nisem zadovoljen, da se je, potem ko je prišla domov, ločila od lastovke; takega bitja, kakršna je bila lastovka, ne bi hotel nikoli izgubiti . . .

Poišči te ali podobne knjige! Ko jih boš našel, zapahni za seboj vrata zunanjega sveta in se ves predaj življenju, ki ti ga bo dala knjiga; poišči delček sebe v tem čarobnem svetu in mu poskušaj prisluhniti. Ne bo ti žal; zelo srečen in zadovoljen boš!

Ni poznala zvijač

Vsi smo že spali, čeprav je bila ura komaj devet zvečer. Ko sem lepo zaspala, me je iz lepih sanj prebudil s svojim lajanjem Ringo, sosedov pes.

Pogledala sem na uro. Bila je šele tri. Ker me je bilo strah, sem zbudila sestro. Skupaj sva odšli v očetovo sobo in ga prebudili. Nejevoljen je vstal in šel pogledat na dvorišče, zakaj sosedov pes tako laja. Sestra mu je prinesla še svetilko, da bi bolje videl. Posvetil je proti drvarnici. Zagledal je lisico. „Ringo, primi lisico, drži jo!" je zakričal oče. Ringo je skočil v drvarnico in skočil na lisico. Ni mu mogla pobegniti, ker so se vrata drvarnice zaprla.

Ringo jo je s svojimi ostrimi zobmi ubil. Oče je dejal: „Bila je mlada in še ni poznala zvijač." A. G.

DR. IVAN TAVČAR: 14

Cvetje v jeseni

Pod Malenskim vrhom sva obstala na mestu, ki mu pravijo „Na Poklonu". To je tratina sredi gozda, odkoder se vidijo štiri cerkve. Za tabo Mati božja na Gori, pred tabo Sv. Martin v Poljanah, na eni strani Čabrače, na drugi Gabrška gora. Kakšni svetniki so tam, tega vam danes ne morem več povedati. V prejšnjih, bolj pobožnih časih so ljudje na tem mestu obstajali in se proti vsaki cerkvi poklanjali. Ta navada je morala biti med ljudstvom zelo vkoreninjena, ker je v našem pogorju takih „Poklonov" vse polno.

Tam sva sedla, prejkone v namenu, da bi zavlekla trenutke ločitve. Bilo mi je tako pri srcu, kakor nekdaj, ko sem se ob koncu počitnic poslavljal od doma in od matere, katera me je vselej spremljala nekaj pota. Ko je z vsakim korakom izginil kos domače zemlje, sedaj sleme rojstne hiše, sedaj stolpič na holmu, sedaj teman gozd na Samsonu, sedaj kaj drugega, se mi je odtrgal kos od srca. Takrat sem gledal v neštete gube nabrani obraz one, ki je sedaj že dolgo časa pod zemljo in katera na svetu ni imela drugega ko skrbi in delo, danes pa v obraz deklici, ki je pričela vživati grenke sadove, katere rodi vsaka ljubezen na zemlji.

Opazil sem, ko je snela ruto z glave in jo položila na travo, da je nosila v laseh rumeni glavnik, ki se navadno nosi le ob nedeljah in praznikih. Včasih je prav globoko zasopla in orbnila obraz proti meni, kakor da bi mi hotela nekaj povedati. Pa ni imela poguma, da bi spregovorila. Končno je posegla v ruto ter izvlekla iz nje majhen, bledorumen „bob", ki je v pogorju tako gostega testa, da bi bil bolj za strelivo, nego za živilo.

„Gotovo si že lačen," je spregovorila proseče, „ná, jej!" Nekaj sem se obotavljal, nakar je znova zaprosila: „Pa le jej!" Moral sem jesti, in ona ni odvrnila pogleda od mene, dokler nisem s silo pospravil zadnje mrvice.

Ko je bil bob odpravljen, zopet ni vedela, kaj naj bi govorila. Tedaj je prihitela tolpica drobnih dolgoperk in je sedla na bližnje bukovo drevo. Živalice so se z malim telesom obešale po vejicah in kljuvale z listov, kar se je dobiti moglo. Nato pa so, kakor so bile prišle, s šumom odhitele. Meti se je bilo med tem časom čelo nabralo v goste gube in pričela je govoriti, prav kakor bi se čul modri oče Boštjan:

„Pa ti mora le čudno biti, če si sam v Ljubljani. Nimaš človeka, ki bi ti kuhal, ki bi ti pral. Če zboliš, si slabši od živine v našem hlevu, za katero se vsaj Liza briga. Ali ne misliš, da ti tega ni treba?"

„Kako si naj pomagam? Kje naj vzamem kuharico? Stare ne maram, mlade ne dobim."

Zaiskrilo ji je v očesu, in opazil sem, da postaja jezna. „Ne govori tako nespametno! Poglej gospoda v Javorjah: vzel je sorodnico k sebi in streže mu, da je zadovoljen."

„Kje naj dobim sorodnico? Če je mlada, ne bo hotela priti." V bližini je nekaj belo cvelo. — Nadaljeval sem: „Kaj potem? Tak sem, ko to-le: sedaj pred zimo cvete in kaj bo iz tega? Cvet odpade in prav nič ne bo iz tega. Če je mlada, ali naj jo vzamem?"

Rdeče se ji je zalil obrazek, ko je zastokala: „Kdo govori o tem?" Roko je pritiskala na prsi, da bi ukrotila razburjeno srce.

Odgovoril sem: „Če to ni, potem je pa še manj! Ti ne poznaš mesta in njegovih hudobnih jezikov. Ne boš štiri tedne pri meni, pa se na ulico ne boš upala, tako te bo sram."

Vsa kri ji je zapustila lice. Pogled pa, ki ga je obrnila proti meni, je bil podoben pogledu srne, če si v zelenem gozdu streljal nanjo ter jo težko obstrelil. „Jezus, kdo pa govori o meni?" V veliki zadregi je vstala ter viknila: „Tam rastejo Kristusove srajčke." Oddaljila se je po tratini, trgala je neko cvetje, o katerem ne vem, ali vedno tako pozno cvete, dokler se ni skrila v bukovju, kjer so prejkone cvele tudi „Kristusove srajčke".

Smilila se mi je, da sem ji moral izpodkopati načrt, do katerega je bila prišla v nočeh, ko ni mogla spati: samo gospodinja in kuharica je hotela pri meni postati in drugega nič. In kako modro mi je vse to odkrila, tako da po njenem mnenju ne bi mogel priti na to, da misli sámo sebe! Sedaj pa se je sramovala ter pred menoj skrila v gozd.

Ko se je vrnila, je imela v rokah velik šop Kristusovih srajčk, ali oči so ji bile odločno objokane.

„Meta," sem izpregovoril, „sedaj je čas, da grem."

„Malo še počakaj, se nič ne mudi."

„Drugače zamudim, je že pozno."

„Nič še ni pozno."

„Kako naj pridem v Ljubljano, če še odlašam?"

„Pa v Loki manj časa ostani."

„Podaj mi roko v slovo. Midva bova pač mislila eden na drugega."

Podala mi je roko: „Jest že!"

Takrat me je premagala skušnjava in pozabil sem popolnoma na svoje sklepe:

„Po mestih, — poglej, Meta, — je navada, da se prijatelja, ko se imata rada, poljubita, kadar gresta eden od drugega. Recimo na lice, če ni drugače, na usta. Tako delajo prijatelji. Midva pa sva prijatelja!"

„Sva že," je zastokala, „če ni greh?"

„Kaj če biti greh!" Že sem jo imel v svojih rokah, poljuboval sem jo na obraz, kjer sem jo mogel, na usta in povsod. Ni se branila. Ko sem se odtrgal od nje, pa je obstala na mestu kakor Lotova žena.

Spodaj pri Lovskem brdu, kjer se zavije pot v dolino, sem se ozrl zadnjič po nji.

Meta je še vedno stala ko kip „Na Poklonu" in s prsi, h katerim je pritiskala roko, se ji je svetila bela zvezda Kristusovih srajčk.

(Dalje prihodnjič)

Program Koroške enotne liste

OSNOVNE MISLI K PROBLEMATIKI NA PODROČJU GOSPODARSKE POLITIKE

Koroška je sestavni del republike Avstrije. Gospodarsko-politično to pomeni, da mora republika Avstrija pri pospeševanju gospodarstva in njegovega razvoja sorazmerno upoštevati potrebe Koroške. Dežela Koroška pa ima pravico in dolžnost, da na eni strani budno spremlja gospodarski razvoj v deželi in da na drugi strani pri zvezni vladi zastavi ves svoj vpliv.

- **za konstantno gospodarsko rast dežele,**
- **da koroško gospodarstvo ne bo zapostavljeno od drugih gospodarstev,**
- **da se bo izkopalo iz zaostalosti, ki je še vedno očiten relikt politike v preteklosti in**
- **da bo postalo konkurenčno v avstrijskem in mednarodnem merilu.**

Prav tako morajo gospodarsko-politična prizadevanja dežele usposabljati gospodarska podjetja za regionalno in mednarodno sodelovanje, ki ga mora pospeševati tudi dežela s svojimi sredstvi — tako idejnimi in organizacijskimi kot finančnimi. Pri tem mora upoštevati zlasti strukturo dejavnosti domačih podjetij in gospodarskosocialne značilnosti okrajev in dolin. Odpravljati mora neskladnosti v strukturi in skrbeti za usoglašenje pogojev za gospodarskosocialno ravnotežje med okraji in dolinami dežele.

V tem sklopu mora postati stvar in skrb koroškega deželnega zbora in vsakega poslanca v njem, da bedi nad gospodarskim razvojem območja, ki ga zastopa, da spremlja razvoj in posledice pospeševalnih ukrepov zvezne in deželne vlade ter pristojnih zbornic. Njegova dolžnost je tudi, da daje neposredne pobude na vseh teh področjih.

OSNOVE GOSPODARSKE POLITIKE V PRIHODNJIH LETIH

Glavno osnovo daje koroškemu gospodarstvu tako imenovani terciarni sektor, ki združuje dejavnosti na področju plačanih uslug. To so zlasti trgovina, promet, turizem ter bančno in zavarovalniško gospodarstvo. Delež tega sektorja pri koroškem narodnem dohodku znaša že 45 odstotkov. Temu nasproti se giblje delež industrije pri 20 odstotkih, gradbeništva pri 13 odstotkih, dejavne obrti pa pri 10 odstotkih. Delež kmetijstva in gozdarstva je nazadoval na 8 odstotkov, delež energetskega gospodarstva pa znaša 4 odstotke.

Spričo nastalih mednarodnih okoliščin bodo pogoji za gospodarski razvoj v deželi slabši kot so bili v zadnjih sedmih letih. Stagnacija gospodarstva postaja v mednarodnem merilu očitna, mednarodna konkurenca pa narašča. Posledice tega razvoja čutijo že številna avstrijska in koroška podjetja skoroda vseh gospodarskih grupacij.

Gospodarski in socialni pogoji se bodo za koroško prebivalstvo v prihodnje prej poslabševali kot pa zboljševali. Od tega razvoja je že sedaj prizadeto prebivalstvo v kmetijstvu in gozdarstvu ter v turističnem gospodarstvu. Tudi za prebivalstvo, ki živi od dela v lesnem in gradbenem gospodarstvu, so ponekod težave že očitne. Po vsem tem ni mogoče prikrivati, da bodo nastale težave tudi v industriji in trgovini z blagom široke potrošnje.

Zaradi tega se KOROŠKA ENOTNA LISTA (KEL) bori za

VEČJO NAČRTNOST V POSPEŠEVANJU GOSPODARSTVA

Gospodarska podjetja preživljajo kritičen čas preusmeritve od pogojev kmetijsko-obrtne na pogoje industrijsko-potrošniške družbe in mednarodnega gospodarskega sodelovanja. Ta prehod, ki še zdaleka ni izključen, zahteva od vsakega podjetja stvarnih analiz dosedanjega razvoja, ugotovitev njegovih trenutnih pogojev uveljavljanja in kolikor mogoče jasnih prognoz in konceptov na pot v prihodnost.

Zato se zavzemamo za zboljšanje idejne in gmotne pomoči vsem gospodarskim skupinam in podjetjem, ki se preusmerjajo, ki iščejo nova torišča dejavnosti in s tem v zvezi možnosti sodelovanja.

INDUSTRIJA IN OBRT

V industrializaciji dežele so napravili v zadnjih letih vidne korake in porabili pomembna sredstva. Za razvoj industrije je bilo v zadnjih štirih letih porabljenih več kot tričetrt milijarde šilingov. Približno polovico tega zneska so prispevale deželne ustanove po poti pocenjenih kreditov in s prevzemom jamstva za najete kredite.

Osnovo za pospeševanje industrijskega in obrtnega gospodarstva v deželi daje zakon o pospeševanju gospodarstva (Wirtschaftsförderungsgesetz).

Ob izvajanju tega zakona pristojni organi ne upoštevajo v zadostni meri gospodarskosocialne strukture dežele. Od industrializacije je imel koroški centralni prostor velike koristi, koroško gospodarsko obrobje pa je s tem pridobilo le skromen del vseh novih delovnih mest. Namesto da bi pri tem izdatneje pospeševali razvoj domačih podjetij in zagotovili njihovo udeležbo pri inozemskih podjetjih, so odločilni dejavniki dajali prednost pobudam inozemskega, zlasti nemškega kapitala na koroških tleh. Tovrstna podjetja pa so že pokazala, da svoje ekspoziture na Koroškem držijo le tako dolgo, dokler jim donašajo večje dobičke kot podjetja v njihovi državi. Spričo tega tako pospeševanje ne predstavlja kvalificiranega prispevka za zagotovitev trajnih delovnih mest na Koroškem.

Zato zahtevamo:

- **zakon o pospeševanju gospodarstva mora izključno upoštevati le koristi domačih industrijskih in obrtnih podjetij,**
- **glede inozemskih podjetij si mora dežela zagotoviti pravne možnosti za ohranitev delovnih mest,**
- **nadaljnje pospeševanje po zadevnem zakonu mora biti osredotočeno predvsem na tiste predele s sorazmerno najnižjim deležem industrijskih in obrtnih podjetij.**

VARSTVO OKOLJA IN ZBOLJŠANJE KULTURNE PODOBE POKRAJINE

Koroško je treba ohraniti kot priljubljeno pokrajino domačega prebivalstva. Bolj kot v zadnjih letih mora postati privlačna za srednje in nižje sloje iz vrst turistov drugih dežel. To je potrebno tem bolj, ker se je zadnjih deset let veliko grešilo na področju urejanja okolja in ohranitve kulturne podobe pokrajine.

Zato zahtevamo

- **zakonite ukrepe dežele in občin, ki bodo človeku povsod zagotavljali boljšo kvaliteto življenja,**
- **ukrepe, ki bodo na področju infrastrukture in industrializacije pripomogli k boljši kvaliteti življenja prebivalstva, ne pa samo zagotavljali optimalne gospodarske koristi posameznikov.**

PROMET

Zadovoljiv razvoj po vsej deželi je v veliki meri odvisen od ustrezne prometne povezanosti posameznih krajev med sabo ter z gospodarskimi, upravnimi in izobraževalnimi centri v deželi.

V tej zadevi zahteva KOROŠKA ENOTNA LISTA (KEL):

- **asfaltiranje vseh deželnih cest,**
- **večje dotacije občinam za izgradnjo občinskih cest,**
- **boljše usklajevanje javnega prometa s povpraševanjem po ugodnih prometnih zvezah,**
- **modernizacijo javnega prometa na progah v obrobne kraje dežele.**

(Dalje prihodnjič)

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 26. 1.: 7.05 Duhovni nagovor. — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 27. 1.: 13.45 Celovški radijski dnevnik. — Dr. Anton Feinig: Hišna, ledinska in krajevna imena v Rožu. — L. Detela: Koroška nuhovnost (Koroški barok).

TOREK, 28. 1.: 9.30 Za vsakega nekaj. — 13.45 Celovški radijski dnevnik. — Šport. — Otroci, poslušajte!

SREDA, 29. 1.: 13.45 Celovški radijski dnevnik. — Poper in sol.

ČETRTEK, 30. 1.: 13.45 Celovški radijski dnevnik. — Zbori pojo. — Knjige za vas. — Ivan Pregelj — 15. obletnica smrti.

PETEK, 31. 1.: 13.45 Celovški radijski dnevnik. — Solistična glasba.

SOBOTA, 1. 2.: 9.45 Rubrika za jugoslovanske delavce v Avstriji. — Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

SOBOTA, 25. januarja:

15.30 Koncertna ura
16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Listamo po slikanici
16.50 Hišica
17.15 Za otroke od 7. leta dalje: Mladi sluga slonov
17.40 Za družino: Baleia, Baleia
18.00 Družina Patridge
18.25 Lahko noč za najmlajše
18.30 Kultura — posebno
18.55 Dober večer v soboto reče Heinz Conrads
19.20 ORF danes
19.30 Čas v sliki
20.06 Šport
20.15 Zvezdniki v cirkuški maneži
22.05 Šport
22.35 Čas v sliki — nočna izdaja
22.40 Črni opat, kriminalna zgodba v soboto zvečer

NEDELJA, 26. januarja:

12.25 Smučanje za svetovni pokal: smuk za moške na Patscherkoflu
16.30 Za otroke od 6. leta
17.00 Calimero
17.05 Zaradi velikega uspeha
17.30 Za družino: Jurij
17.55 Lahko noč za najmlajše
18.00 Dragulji 7. kontinenta
18.30 Pustolovščina na gori Mo Kinle
19.15 Risarski film
19.30 Čas v sliki
19.45 Šport
20.10 Kristjan v času
20.15 Rusi prihajajo, Rusi prihajajo; satirična filmska komedija
22.15 Čas v sliki in šport

PONEDELJEK, 27. januarja:

18.00 Znanje — aktualno
18.25 Lahko noč za najmlajše
18.30 V kraljestvu divjih živali: Dolina orlov
19.00 Avstrija v sliki
19.20 ORF danes
19.30 Čas v sliki in kultura
20.06 Šport
20.15 Boney in človek — Emu
21.05 Šport
22.05 Čas v sliki

TOREK, 28. januarja:

18.00 Tečaj angleškega jezika
18.25 Lahko noč za najmlajše
18.30 Rožnordeči panter
19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko aktualno
19.20 ORF danes
19.30 Čas v sliki in kultura
20.06 Šport
20.15 Kaj sem?
21.00 Zdravnik Popaul, kriminalna komedija

SREDA, 29. januarja:

10.00 TV v šoli: Severna Italija
10.30 Nova matematika
11.00 Robin Hood, junak svobode
12.30 Šport
16.30 Za otroke od 6. leta
17.10 Risati — slikati — oblikovati
17.35 Lassie
18.00 Tečaj francoskega jezika
18.30 Tri deklice in trije dečki
19.00 Avstrija v sliki
19.20 ORF danes
19.30 Čas v sliki in kultura
20.06 Šport
20.15 Catarina Valente
21.10 Prerezi
22.10 Čas v sliki

ČETRTEK, 30. januarja:

10.00 TV v šoli: Pomembni predmeti v prirodopisnem muzeju
10.30 Nova matematika
11.00 Steklo
11.30 Adalbert Stifter
12.00 Kaj je korajža?
18.00 Tečaj ruskega jezika
18.25 Lahko noč za najmlajše
18.30 Šport
19.00 Avstrija v sliki
19.20 ORF danes
19.30 Čas v sliki in kultura
20.06 Šport
20.15 Šest žen Henrika VIII., 2. Ana Boleyn
21.45 Čas v sliki

PETEK, 31. januarja:

10.00 TV v šoli: Zvok po človeški roki
10.30 Cerkvena zgodovina
11.00 Črni opat
18.00 Ostani zdrav!
18.25 Lahko noč za najmlajše
18.30 Družina Feuerstein
19.00 Avstrija v sliki
19.20 ORF danes
19.30 Čas v sliki in kultura
20.06 Šport
20.15 Komisar: Ob robu dogodkov
21.20 Diskusija ORF
22.20 Čas v sliki
22.25 Vohunski film

TV AVSTRIJA

2. PROGRAM

SOBOTA, 25. januarja:

17.00 Družina Schimek, zamenjavna komedija
18.30 Tri deklice in trije dečki
18.55 Glasbena poročila, nato glasbeni klub
20.06 Znanstvena poročila
20.15 Druga umoritev psa
21.55 Čas v sliki

NEDELJA, 26. januarja:

18.00 Magazin
18.30 Obzorja
19.15 Alpe — most Evrope
21.45 Vprašanja kristjana
21.50 Čas v sliki
20.10 Okolica
20.15 Osebno stališče

PONEDELJEK, 27. januarja:

18.30 Psihologija mišljenja
19.00 Pred potopom
20.06 Znanstvena poročila
20.09 Okolica
20.15 Večer pesmi: „Zadnja roža . . .“
22.15 Ponovitve

TOREK, 28. januarja:

18.30 TV v šoli: Nova matematika
19.00 Človek in stroj
19.30 Evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju v Kopenhagnu: tekmovanje parov
22.00 Ponovitve

SREDA, 29. januarja:

18.30 TV v šoli — Nova matematika
19.00 Rastlinsko varstvo na novih poteh
19.30 Evropsko prvenstvo v umtnostnem drsanju v Kopenhagnu: drsanje parov
22.00 Ponovitve

ČETRTEK, 30. januarja:

18.30 TV v šoli: Gost pri Carryju Hauserju
19.00 Cantervillski strah
19.30 Evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju v Kopenhagnu: drsanje moških
23.00 Ponovitve

PETEK, 31. januarja:

18.30 TV v šoli: Kmet milijonar

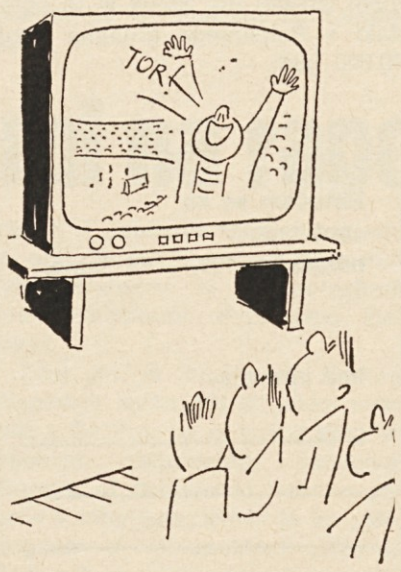

19.00 Pred potopom
19.30 Evropsko prvenstvo v umtnostnem drsanju v Kopenhagnu: drsanje plesnih parov
23.00 Ponovitve

TV Ljubljana

NEDELJA, 26. januarja:

9.25 Poročila
9.30 Svet v vojni
10.20 Otroška matineja
12.00 Z. Pirtošek: Rdeča Kapica
12.25 Innsbruck: Smuk za moške
14.00 Poročila
15.10 Igre brez meja
16.35 Poročila
17.40 Košarka Zadar : Jugoplastika
18.15 Povest o srebrni jelki
19.15 Barvna risanka
20.05 Odpisani
21.05 Folklora Sudana
21.35 Športni pregled

PONEDELJEK, 27. januarja:

17.50 Risanka
18.20 Vesolje
18.50 Nega bolnika na domu
19.55 Sodobna oprema
20.10 Ionesco: Novi najemnik Vodnik: Selitev
21.30 Kulturne diagonale
22.00 Izlet z letalom

TOREK, 28. januarja:

17.35 Smučate s Karlom Schranzem
17.50 Tiktak: Pepe s trobento
18.20 Nikogar ni doma
18.30 Avtomobil skozi kamero
21.05 A. Ivanov: Sence izginjajo opoldne

SREDA, 29. januarja:

17.30 Viking Viki
18.10 Mladi za mlade
18.45 Po sledeh napredka
19.15 Barvna risanka
20.05 Film tedna: Zaljubljenca v letu ena

ČETRTEK, 30. januarja:

18.20 Moliere: Za smeh in jok
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
20.05 G. Chevallier: Clochemerle
20.45 Kam in kako na oddih
20.55 Četrtkovi razgledi: Računalništvo
21.25 Kjöbenhaven: Evropsko prvenstvo v drsanju

PETEK, 31. januarja:

17.30 Festival kurirček Maribor
18.20 Jugoslovanska folklora
18.45 Doktor, pomagajte mi!
19.50 Tedenski notranjepolitični komentar
20.05 Hiša tujcev — film
21.40 Kjöbenhaven: Evropsko prvenstvo v drsanju

SOBOTA, 1. februarja:

18.25 Alice v čudežni deželi
20.00 Gledališče v hiši
20.30 Smučate s Karlom Schranzem
20.40 Človek brez meja — I. del
21.10 Kjöbenhaven: Evropsko prvenstvo v drsanju
23.00 TV dnevnik

Šef podjetja Hans Wuntschek razlaga dr. Apovnku napravo za lepljenje robov

Dr. Apovnik gospodarsko pospeševanje izključno le za domača koroška podjetja

(Nadaljevanje s 1. strani)

njo žago Štefana Trampuscha. Tam je prišla do izraza predvsem trenutno nezadovoljiva situacija na področju lesne trgovine. To čuti tako kmet, ki mora prodajati les pod ceno, pa tudi lesni trgovec, žaga in pač vsi, ki potem dobijo izdelke za nadaljno uporabo.

Kot naslednje podjetje je bilo na programu mizarsko podjetje Johan Leitgeb v Šmihelu pri Pliberku. Šef firme je razkazoval dr. Apovniku in spremstvu njegovo podjetje, ki je specializirano predvsem na gradbeno mizarstvo. Tudi tukaj je dr. Apovnik imel priložnost za daljši pomenek z delavci.

Popoldan je bil posvečen ogledu Podjunskega trgovskega centra bratov Rutar v Dobrli vasi. Skozi oddelke je nosilca KEL vodil Milan Rutar. Program je zaključil obisk prevoznega podjetja Sienčnik.

Dr. Apovnik v razgovoru z mladim sodelavcem podjetja Wuntschek

Nafta kot politično orožje - dvorezen nož

Arabci so kar nenadoma začeli opažati, da ne morejo kar naprej vnovčiti visokih zneskov za nafto. Zaradi rastočih cen bencina in gorilnega olja so predvsem najbolj prizadete tiste arabske dežele, ki same nimajo nobenih naftnih vrelcev. Te države so še do poletja 1974 nad vse slavile to orožje. Zdaj so te države začele pritiskati na Saudsko Arabijo, naj zniža prenapete naftne cene.

Od nafte praktično živijo puščavske države: Saudska Arabija, Libija in Zalivski emirati. Te države za naftne dolarje uvažajo blago, gradbeni material, stroje, gnojila, papir, steklo in plastične mase. Kupujejo jih ravno od tistih držav, ki so jih zadele naftne podražitve. Zvišane cene so povzročile ogromne proizvodne stroške.

Tako je prišlo in prihaja do prav svojevrstne posledice, namreč, da se razlika med novimi naftnimi cenami in cenami uvoženega blaga zmanjšuje vsak mesec. Še skoro najbolje izidejo iz tega tiste države, ki imajo veliko nafte, pa malo prebivalcev in malo zemlje, na pr. Kuvajt, ki meri 15.000 kvkm, prebivalcev pa je le 325.000

V prav nasprotnem položaju je Egipt: na površini 1,000.000 kv. km živi nad 30,000.000 prebivalcev. V tej državi je samo '74 dosegla inflacija že 50 odst., h čemur je zlasti pripomogla obnova Sueškega prekopa, za katerega mora Egipt uvažati gradivo, če ga hoče obnoviti.

Gospodarske posledice naftne podražitve so predvsem v tem, da večina arabskih držav uvaža blago za pokritje svojih potreb iz tistih držav, ki imajo dobro denarno veljavo: ZR Nemčija, Švica, Japonska, ZDA. V Egiptu so plače praktično zamrznile, zaradi česar opažajo nacionalni ekonomi, da se zmanjšuje sklepanje zakonskih zvez in da se ustanavlja manj družin.

Mnogi politični in gospodarski opazovalci gospodarskih razmer v arabskih državah so mnenja, da naftno orožje kot politično orožje proti Izraelu ni prineslo in ne doseglo tistega učinka, kakršnega so si zamislili in napovedovali in z gotovostjo pričakovali. Načrtovalci uspehov, ki jih naj prinese naftno orožje, niso namreč dovolj preračunali vseh možnosti in posledic. Zlasti niso mislili na to, da bi to orožje že ob prehodu leta 1974 na 1975 lahko prineslo zanje kakšne gospodarske nevšečnosti.

Šef firme Hans Wuntschek pozdravlja prvega kandidata KEL dr. Apovnika

SMUČANJE:

Peta zmaga F. Krammerja

KITZBÜHEL. — Klammerjevo zmagoslavje se nadaljuje. V Kitzbühlu je v soboto dobil smuk z naskokom ene same stotinke sekunde pred Italijanom Gustavom Thönijem. **S to zmago je naš France iz Brez (Fresach) dobil tudi peti smuk in s tem izravnal Killyjev rekord, katerega je postavil francoski smučar leta 1967.** Drugi je bil presenetljivo Gustav Thöni, ki je tako dosegel največji uspeh v smuku. 3. Grissmann, 4. Berthold (Švica), 5. Vesti (Švica) itd. Smuk si je ogledalo s Petelinjega grebena okoli 40.000 ljudi.

Službo dobi
- **SPRETNA**
- **FONOTIPISTKA**

za tajništvo in reklamo
Pogoj: Znanje nemščine in angleščine
Nekadilka
Zaželjeno je znanje slovenskega ali hrvaškega jezika
Pismene prošnje pošljite na naslov:
Ing. W. Thilo, Brucknerweg 14
9020 Klagenfurt (pers.)

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26. — Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt.

P. b. b.

Oglašujte v našem listu!

Naročam se na „naš tednik" — naročnina 100.— šil. letno.

Ime in naslov:

p. n.
„naš tednik"
uprava
Viktringer Ring 26
9020 Klagenfurt — Celovec

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas
Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

RUTAR-CENTER
- **ugodno dobavi**
- **in hitro na dom**
- **dostavi**

Velik odmev časopisov na . . .

(Nadaljevanje z 2. strani)

den anderen in diesem Lauf ein gutes Stück voraus ist.

In einer Erklärung der „Kronen-Zeitung" gegenüber meinte Wagner, daß sie „nun niemand mehr mit einem nationalen Slogan zusammenhauen" werde, „wie bei der Gemeinderatswahl. In Wahrheit wird doch bei uns auch der Kameradschaftsbund und der Heimatdienst" (zwei Hauptträger des Nationalismus) „von Leuten geführt, die uns nahestehen". Ein noch nie gemachtes Eingeständnis, das zeigt, daß die Kärntner SP noch weiter nach rechts gerückt ist und nun schon eine echte Konkurrenz selbst für die FP wurde. Wagner geht in diesem Interview in der „Krone" noch weiter. „Ich war zwar kein Napola-Schüler, aber immerhin ein hochgradiger Hitlerjunge", prahlte der Kärntner SP-Chef und Landeshauptmann.

Womit selbst die FP bisher noch nicht gewagt hatte, Wahlpropaganda zu machen, das macht nun der Kärntner Landesobmann der SP. Kreisky hat sich da schon etwas gezüchtet in Kärnten. Schon seit Wochen tobt in diesem Bundesland eine, zwar nicht originelle, aber um so teurere Plakatschlacht, wobei die bevorzugte Farbe Grün ist. Rot wird vermieden, soweit diese Farbe nicht durch Wappen erlaubt ist. Inflation, beginnende Wirtschaftsflaute, Tarifexplosionen, drückende Wohnungsnot neben leerstehenden Wohnungen gibt es nicht in diesem Wahlkampf, es gibt nur Slowenen, von denen man sich zu distanzieren hat — ein nicht vorstellbarer Tiefstand.

J. N.

Die Presse:

BEKENNTNIS

Seit dem Ortstafelsturm vor nun mehr als zwei Jahren ist den Kärntner Sozialisten der Schrecken in die Glieder gefahren. Damals hatte es sich nämlich herausgestellt, daß die im Eilzugstempo getroffene Lösung gegen den Willen der Bevölkerung erfolgt war, die sie einfach nicht akzeptieren wollte. Sima mußte seinem Rat an Kreisky teuer bezahlen, und noch ein Jahr später bekam die Regierungspartei den Unmut der Wähler deutlich zu spüren. Das war das Signal für die Sozialisten, das Steuer um 180 Grad herumzureissen, die Slowenen fallenzulassen und sich nun als national zu gerieren. Jetzt, wo wieder ein Wahlkampf begonnen hat, geht die Liebedienerei um die Wähler so weit, daß Simas Nachfolger Wagner sich ohne Scheu als „hochgradiger Hitler-Junge" zu erkennen gibt. Sicher: es geht ums Ganze. Man muß aber doch fragen, wie ein hoher SP-Funktionär solche Reminiszenzen mit dem Programm seiner Partei vereinbaren kann.

w. o.

Der Spitzenkandidat der Slowenen, Apovnik, sagte zu einem Interview des Landeshauptmannes Wagner, in dem dieser bekannt hatte, daß er ein „hochgradiger Hitlerjunge" gewesen sei, Wagner habe sich mit dieser Erklärung über die Grundsätze der Sozialdemokratie hinweggesetzt, denn diese seien mit der national-sozialistischen Ideologie unvereinbar.

Delo:

LEOPOLD WAGNER: „BIL SEM ODLIČEN HITLERJUNGE"

(Od dopisnika RTV Ljubljana)

CELOVEC. — Tudi koroška socialistična stranka se je v svoji predvolilni kampanji pred deželnozborskimi volitvami očitno orientirala na ubiranje povsem nacionalističnih in protislovenskih strun. To kaže še posebno zadnja izjava koroškega deželnega glavarja in prvaka koroške socialistične stranke Leopolda Wagnerja dunajskemu časopisu Kronen Zeitung, ki je dobesedno osupnila široko koroško javnost in najbrž ne bo ostala brez odmeva tudi znotraj stranke.

Tudi nosilec koroške enotne liste (KEL) dr. Pavel Apovnik je zavzel stališče do Wagnerjeve izjave in dejal, da je Wagner s svojo izjavo zapustil načela avstrijske socialne demokracije, kajti nacional-socialistična ideologija nikakor ni združljiva s social-demokratičnimi načeli. Dr. Apovnik je tudi izjavil, da je vzbudila Wagnerjeva izjava pri vseh demokratično in napredno orientiranih Koroščih resne pomisleke tudi o ciljih „socialistične poti v osemdeseta leta", kar je glavni slogan predvolilne propagande socialistične stranke Koroške.

ZVONE ZORKO